



Homosexualitet

En teologisk genomgång
och pastoral reflektion

HENRIK ÅSTRÖM
2019

Presentation

Henrik Åström verkar som pastor inom den svenska Pingströrelsen. Han har arbetat som pastor i Skärstads Pingstförsamling, Pingstkyrkan i Helsingborg och sedan 1 jan 2018 i Pingstkyrkan i Lund.

Henrik har en kandidatexamen i teologi från Örebro teologiska högskola och har läst fristående kurser vid Johannelunds teologiska högskola. Inledde år 2016 teologiska masterstudier i praktisk teologi vid Ansgar teologiska högskola i Kristiansand i Norge. Är från 2018 en del av Pingst teologiska nätverk.

Innehållsförteckning

PRESENTATION	2
INLEDNING	4
1. BIBELSYN	5
2. BIBELN OCH HOMOSEXUALITET	6
2.1. SEXUALITET UTIFRÅN SKAPELSEBERÄTTTELSEN	6
2.2. HOMOSEXUALITET I BIBELNS TEXTER	8
2.2.1. Gamla Testamentet och judendomen	8
2.2.2. Nya Testamentet	11
2.2.2.1. Romarbrevet 1:26-28	11
2.2.2.2. 1 Korintierbrevet 6:9-11	21
2.2.2.2.1. Aktiv och passiv homoerotiska handlingar	24
2.2.2.3. 1 Timoteus 1:8-10	26
2.2.2.3.1. Tolkningssvågar i 1 Tim 1:10	30
2.2.2.4. Respons på alternativa tolkningar utifrån boken Välkomna varandra	34
3. JESUS OCH HOMOSEXUALITET	40
4. HOMOSEXUALITET I ANTIKA FRÄMRE ORIENTEN OCH ANTIKEN	41
5 SAMMANFATTNING	45
DEL 2	47
INLEDNING	47
1. EN ÖPPEN SYN PÅ HOMOSEXUALITET	48
2. EN KLASSISK SYN PÅ HOMOSEXUALITET	49
3. EN PRAGMATISK SYN PÅ HOMOSEXUALITET	51
4. REFLEKTION	52
5. MÖJLIGA VÄGAR FRAMÅT?	56
5.1 MIN EGEN HÅLLNING	62
6. SAMMANFATTNING	63
7. AVSLUTNING	65
REFERENSLISTA	67

Del 1

Inledning

Homosexualitet är en aktuell fråga i både samhälle och kyrka. I vår tid har homosexualitet blivit något allt mer naturligt och homosexuellas rättigheter har idag på många sätt lyfts fram och stärkts. Att människors rättigheter stärks och att tidigare utsatta grupper i samhället idag får hjälp och känner trygghet är något positivt i ett samhällsbygge där mångfald betonas och ses som värdefullt.

I takt med att samhällets syn på homosexualitet förändrats har också kyrkans möte med homosexualitet blivit en allt mer aktuell fråga. Den kyrka som idag står fast vid en så kallad "klassisk syn"¹ på utlevd homosexualitet uppfattas idag av allt fler som intolerant, samhällsfrånvärd och dömande. Detta är olyckligt då kyrkan istället bör kännetecknas av öppenhet, tolerans, omvändelse, helgelse och vara en gemenskap som leder alla människor till Jesus. En fråga vi som pingstförsamlingar utifrån detta behöver ställa oss är om samhällets kritik mot oss stämmer och om vi behöver ändra vår klassiska syn på homosexualitet och gå samhällets nya norm till mötes? Eller handlar samhällets oförstående för vår hållning kanske snarare om en bristande kommunikation mellan kyrkan och samhället där vi inte har lyssnat och förstått varandras argumentation och ambition?

Teolog Greger Andersson vid Örebro teologiska högskola skriver i den teologiska tidskriften *Scandinavian Journal for Leadership & Theology* en artikel som mycket talande heter *Homosexualitetsfrågan – en retorisk kris för kyrkan och dess ledare*.² Artikeln belyser bl.a. att det är kyrkans oförmåga att kommunicera som varit en springande punkt i kyrkans kris i frågan om homosexualitet. Artikeln belyser bl.a. den debatt som kom efter att ett antal pingstpastorer i all välvilja år 2015 skrev en debattartikel i tidningen Dagen om homosexualitet, vilket skapade en rikstäckande debatt som i mycket blev kontraproduktiv för Pingströrelsen.³

Många inom Pingströrelsen försöker idag undvika frågan om homosexualitet. Det finns idag utan tvekan en stor osäkerhet i hur man som pingstförsamling kan föra konstruktiva samtal utifrån teologi och praktik gällande homosexualitet. Jag tror att det är avgörande att vi idag hittar vägar till

¹ Uppfattar utlevd homosexualitet som en synd.

² <http://sjlt-journal.com/no3/homosexualitetsfragan-en-retorisk-kris-for-kyrkan-och-dess-ledare/>

³ <http://www.dagen.se/debatt/22-pingstpastorer-bibeln-ar-tydlig-om-homosexualitet-1.349464>

konstruktiva samtal där vi varken behöver uppleva oss hotade eller riskerar framstå som människo- eller samhällsfrånvända.

Denna teologiska genomgång och pastoral reflektion började i ett djupgående samtal vi under ett antal år hade i Pingstkyrkan Helsingborgs äldstekår. Vi ville skapa ett samtalsrum där vi på ett mycket öppet sätt kunna samtala om dessa frågor. Arbetet med denna text har sedan dess pågått mer eller mindre under två års tid, och blivit betydligt mer omfattande än vad jag från början hade tänkt.

Texten ska läsas som en teologisk och pastoral reflektion där jag som församlingsföreståndare i en pingstförsamling vill gå igenom de bibliska texterna och ta upp ett antal perspektiv som jag upplevt viktiga i samtalen om homosexualitet. Jag skriver utifrån en pingstförsamlings synvinkel och har inte som mål att belysa alla perspektiv, tolkningar eller frågor som berör homosexualitet. Jag hänvisar den intresserade att titta närmare på litteraturlistan som finns i slutet.

De tre olika förhållningssätten jag i del 2 presenterar ska inte uppfattas som en heltäckande beskrivning av dessa olika riktningar. Det finns viktiga perspektiv som går att lägga till eller ta bort. De olika perspektiven är medvetet ensidigt beskrivna för att få fram kontraster och perspektiv till samtal. Det är riktningen de olika perspektiven vill peka på snarare än de exakta beskrivningarna som är i fokus.

1. Bibelsyn

För att förstå hur vi som Pingströrelse tänker och resonerar kring frågor rörande tro och teologi är det nödvändigt att förstå vårt förhållande till Bibeln och vår bibelsyn. Vårt sätt att söka svar på frågor utgår i grunden alltid ifrån Bibeln, där uttrycket "Vad säger Bibeln" är av mycket central betydelse. Som pingströrelse anser vi att Bibeln är Guds ord och att Bibeln därför också är det fundament som församlingen och det kristna livet byggs på och formas efter. Pingst teologiska nätverk skriver: "I Bibeln kan vi få veta Guds vilja och genom dess vägledning lära oss att leva efter den." (2005:9).⁴ Det finns andra kyrkotraditioner som t.ex. lyfter upp kyrkotraditionen som en likvärdig källa till Bibeln, men detta gör inte vi som pingströrelse.

⁴ Boken heter *Bibelsyn och bibelbruk*. Teologiska nätverket står som författare.

I all bibelläsning och tolkning är det avgörande att utgå ifrån den bibliska kontexten och inte styras av aktuella samhällsvärderingar som förändras i varje tid. Men med detta sagt är det samtidigt viktigt att inse att vi alla läser bibeltexterna med olika tolkningsglasögon och att ingen därför läser Bibeln helt objektivt. Det finns en rad olika faktorer som påverkar vårt sätt att läsa och förstå bibelordet vilket bör leda till ödmjukhet och dialog när vi läser och tolkar Bibeln.

Utifrån Bibelns centrala betydelse är det naturligt att vi börjar med att se vad Bibeln säger i frågan om homosexualitet. Vi behöver t.ex. undersöka om det utifrån Bibeln går att hitta stöd för en homosexuell livsstil och om Bibeln säger något om hur vi ska möta människor med en homosexuell livsstil.

2. Bibeln och homosexualitet

Bibeln består av ett Gamla- (GT) och Nya testamente (NT) vilket behöver ses som en helhet och uppfattas hänga samman. Utifrån detta är det viktigt att se homosexualitet utifrån Bibelns samlade syn på sexualitet för att sedan också titta på homosexualitet.

2.1. Sexualitet utifrån skapelseberättelsen

Skapelseberättelsen är en viktig utgångspunkt för all kristen teologi. Där finner vi bl.a. Guds grundläggande tanke med skapelsen, livet och människan. I Mark 10:6 kan vi läsa att Jesus refererar till skapelsen när han undervisar om mannen och kvinnan utifrån äktenskap och skilsmässa. Likaså ser vi att Paulus i Kol 1:16 på ett särskilt sätt belyser skapelsens centrala utgångspunkt för tro och liv:

Ty i honom skapades allt i himlen och på jorden, det synliga och det osynliga, tronfurstar och herradömen, makter och väldigheter. Allt är skapat genom honom och till honom.

Människans sexualitet och dess syfte behöver utifrån detta ses i ljuset av skapelseberättelsen (1 Mos 1-3). Teologen Per Axell Sverker skriver ingående i sin artikel (Sverker 1993) om detta och jag vill här lyfta fram några av dessa perspektiv. Utifrån Bibelns skapelseberättelse kan vi kort säga att Gud skapade mannen och kvinnan till sin avbild (1:27) att komplettera varandra och till att vara varandras jämlikar (2:18).

Sverker skriver:

Den ursprungliga formen för mänsklig gemenskap är den mellan man och kvinna. I denna gemenskap ses Guds avbild på jorden. Ursprunget är alltså inte en androgyn (bisexuell)

människa. Mannen och kvinnan är skapade för varandra. Gemenskapen med det motsatta könet ligger i Guds skapelsevilja. Adam och Eva representerar människan. En gemenskap av bara ett kön återger alltså inte Guds vilja. Från denna tanke om gemenskap följer sedan uppgiften att föda barn. Enheten mellan de två könen är dock inte bara betraktad utifrån syftet att bidra till barnalstring. Enheten är fäst vid själva Gudsavbilden (Sverker 1993:9).

Den bibliska grunden för föreningen mellan man och kvinna är fäst vid gudsbilden och är därför också helt fundamental för människan och det mänskliga livet. I denna ordning ser vi att människans sexualitet bygger på en bestämd ordning där föreningen mellan man och kvinna ska vara en *full gemenskap* genom att bli *ett kött* och föra släktet vidare genom *barnalstring* (föröka sig och uppfylla jorden- 1Mos 1:28). Leif Carlsson betonar även han reproduktionssyftet utifrån skapelseberättelsen när han i sin och Hanna Möllås bok talar om sexualitet i GT. Han skriver också att mannen och kvinna inom den judiska förståelsen blir Guds medskapare av nytt liv genom sin sexuella förening.⁵ (Möllås, Carlsson 2014:43-44). Men med detta sagt är också viktigt att se att orden "ett kött" pekar på något mer i sexualiteten än fortplantning, det handlar också om en djup gemenskap mellan mannen och kvinnan. I GT konstituerades äktenskapet genom den sexuella akten mellan mannen och kvinnan vilket pekar på att sex utifrån skapelsen även handlar om kärlek, gemenskap och fördjupad samhörighet. (Möllås, Carlsson 2014:52). En sexualitet mellan två av samma kön kan utifrån detta varken ses leda till *ett kött* eller till *barnalstring* och därmed är denna förening ofullständig och inte en återspeglning av skaparens tanke med människan och sexualiteten.

Sverker skriver vidare:

Vi kan också se att den fysiska komplementariteten är helt uppenbar mellan man och kvinna men saknas i en akt mellan personer av samma kön. En sexuell akt inom samma kön kan inte återge den verklighet som ett samlag är tänkt att symbolisera, där två personer ska bli ett på det allra djupaste planet. Det sker genom de delar av kroppen som tydligast visar deras existens som sexuella varelser, det som mest skiljer man från kvinna och som mest ger ett komplement mellan dem. Deras personliga identitet och deras annorlundska från den andre blir grunden för att uttrycka den enhet som de delar. Två som är sexuellt annorlunda blir ett. Det handlar inte enbart om "en annan" utan om "en annorlunda" (Sverker 1993:10).

⁵ Enligt tidig rabbinisk uppfattning finns tre närvarande när ett barn blir till: mannen, kvinnan och Gud (Möllås, Carlsson 2014:47).

Skapelseberättelsen visar att Gud skapade en skillnad mellan mannen och kvinnan och att dessa två är ämnade för varandra och kompletterar varandra (2 Mos 2:24). Homosexualitet är därför varken i samklang med Guds skapelseordning eller överensstämmer med Guds skapartanke. Det går emot det i skapelsen *normala* och det är först efter att människan fallit i synd (1 Mos 3) som vi kan läsa om homosexuella handlingar. Homosexualitet är alltså inte bara en statistisk avvikelse från en majoritet utan en avvikelse från Guds skapelseordning.

2.2. Homosexualitet i Bibelns texter

Utifrån skapelseberättelsen har vi sett att homosexualitet avviker och inte finner stöd i Guds skapelsetanke, men vad säger Bibelns övriga texter om homosexualitet? Följande texter berör ämnet: 3 Mos 18:22, 20:13, Rom 1:26-28, 1 Kor 6:9-10, 1 Tim 1:8-10.⁶ Innan vi tittar närmare på dessa bibelord behöver vi reflektera över det faktum att det faktiskt är relativt få bibelord som direkt berör ämnet homosexualitet.⁷ Ger detta oss en indikation på att ämnet inte är särskilt viktigt för Gud och att kyrkan i själva verket har relativt litet stöd för sin traditionellt skeptiska hållning till homosexualitet? När vi tittar på de relativt få bibelord som berör homosexualitet ser vi att dessa ger ett klart och entydigt budskap, och vad vi känner till verkar frågan inte varit uppe för vidare diskussion inom varken judendomen eller inom den tidiga kristna kyrkan. Låt oss nu titta på de bibliska texterna och se vad de verkligen säger om homosexualitet.

2.2.1. Gamla Testamentet och judendomen

Vi börjar med att titta på två av GT:s mest centrala texter gällande homosexualitet.

3 Mos 18:22

Du skall inte ligga med en man som en man ligger med en kvinna. Det är avskyvärt.

3 Mos 20:13

Om en man ligger med en annan man som en man ligger med en kvinna, begår de en avskyvärd handling. De skall straffas med döden. De bär på blodskuld.

⁶ 1 Mos 19:1-11, Dom 19, 2 Petr 2:6-7, Jud 8 talar implicit om homosexualitet.

⁷ Av Bibelns ca 31 000 verser berör 3000 Guds omsorg om de fattiga vilket är ett stort ämne i Bibelns texter. Vi kan sätta detta i kontrast till att bara 6 verser direkt berör homosexualitet. Se McDowell segment 9 (McDowell 2017).

Kommentar:

3 Mos 18 och 20 innehåller en rad olika helighetslagar där sexualitet och homosexualitet är några av många områden som behandlas. Förbudet mot homosexuella handlingar är här helt klart och ovillkorligt och den mosaiska lagen fördömer starkt homosexuella handlingar och tilldelar därmed också de mest allvarliga sanktionerna för sådan aktivitet (Hays 2013:495, Davidson 2007:149). Textsammanhangen visar att Gud vill förhindra allt det som kan ligga till grund för att familjen splittras. Här nämns bl.a. äktenskapsbrott och andra sexuella synder samt homosexualitet. Det hårda straffet som utdöms för dessa synder visar att de troligen uppfattades vara ett brott mot de tio budorden och därför också medför dödsstraff.⁸ På Jesus tid var dödsstraff dock ytterst ovanligt inom judendomen.⁹

I mötet med texter likt 3 Mos 18 och 20 lyfts idag ofta frågan upp varför endast vissa av synderna i texten lyfts fram och sägs gälla, men inte alla. Om detta kan sägas mycket men grundläggande är att de lagar som specifikt är kopplade till Israel som nation och dess religiösa kult är bundna till GT och tiden fram till Jesus, som uppfyller lagen (Matt 5:17). Dessa lagar förs inte vidare till de på Jesus troende, vilket vi också tydligt kan se när evangeliet börjar nå ut till hedningarna. Omskärelsen läggs då t.ex. inte som påbud på de troende hedningarna vilket också är Paulus stora stridsfråga i apostlamötet i Apg 15. De moraliska och etiska lagarna av mer allmän karaktär och som därmed inte endast är specifikt knutna till Israel gäller dock fortfarande i det nya förbundet. Det är detta vi ser i Paulus olika syndakataloger och i de texter från NT som t.ex. 1 Kor 6 och 1 Tim 1 där sexuella synder som äktenskapsbrott och homosexualitet tydligt nämns och därmed även beskrivs gälla de kristna.

Vi kan dock fråga oss hur vi idag ska förhålla oss till dessa GT- texter där synden leder till så hårda straff och att vi idag inte utdömer dessa straff? När vi möter denna typ av texter behöver vi förstå att Guds lag här också är nationen Israels lag. Därför kan vi läsa att Moses likt en domare i ett rättssamhälle sätts till att döma och verkställa Guds domar över de medborgare som syndat och brutit mot Guds lag (2 Mos 18:16-). Detta var avgörande för att folket skulle lyckas hållas samman, bevara sin identitet som gudsfolk och uppfylla Guds avsikter. I det nya förbundet (NT) förändras mycket av detta då den kristna församlingen nu inte längre hålls samman av ett landområde och att

⁸ För en mer genomgående textanalys av 3 Mos 18 och 20 se Richard Davidson (2007:149-159). Homosexualitetens koppling till de tio budorden, se min utläggning av 1 Tim 1:8-10.

⁹ Detta på grund av att romarna inte tillät judarna att avrätta någon. (Därav följer också att romarna fick ta ansvaret för Jesu död). Men om de hade möjlighet, utnyttjade de den till att döda (t.ex. Jakob, Herrens bror, år 63 enligt Josefus).

Guds verkställande domar nu framför allt beskrivs tillhöra det som kallas *den yttersta tiden*, den tid då Gud ska döma alla syndare och utplåna det onda (Apg 17:31). I NT läser vi att Jesus säger att han inte kommit för att döma världen utan för att frälsa den (Joh 12:47) och att församlingens domar över syndaren utifrån detta har till avsikt att leda till omvändelse (1 Kor 5). Utifrån detta är det dock viktigt att förstå att NT:s förändrade domsperspektiv inte samtidigt förändrar Guds syn på synden. Det är klart att Gud både i GT och NT dömer alla syndare och att syndens lön även i NT är döden (Rom 6:23), men att detta straff nu först utdöms och verkställs på den yttersta dagen. Detta innebär att Gud då som nu ser mycket allvarligt på sexuella synder. De synder från GT som NT tydligt tar upp gäller åtminstone fortfarande och det faktum att vi idag inte praktiserar eller verkställer de israeliska straffdomarna ska inte uppfattas som att Gud i NT ser mindre allvarligt på själva synden.

Om vi nu återgår till GT:s texter gällande homosexualitet har vi sett att skapelseberättelsen och framför allt texterna i 3 Mos 18 och 20 ligger till grund för GT:s syn på homosexualitet. Dessa texters tydlighet i frågan gör att de varken uppfattades svårtolkade eller var föremål för diskussion i Israel på GT:s tid.

Många utombibliska judiska texter från den aktuella tiden styrker också den klara bibliska uppfattningen gällande homosexuella relationer. När teologen James B De Young summerar sin genomgång av den dåtida judiska litteraturen gällande homosexualitet skriver han:

Jewish tradition expressed in the Apocrypha and Pseudepigrapha, the LXX, the Mishnah, and the writings of Philo and Josephus condemns homosexuality. (Young 2000:61)

Teologen David Instone-Brewers ord går i linje med Young när han skriver:

Jews at the time condemned homosexuality completely. Intertestamental literature shows that the Jews were condemning all kinds of homosexual activity. (Brewer 2015- Segment 95)¹⁰

Utifrån detta förefaller det utom allt rimligt tvivel att utlevd homosexualitet uppfattades som synd i GT och att alla former av homosexualitet fördömdes inom judendomen.

¹⁰ Referensen är hämtad från ett elektroniskt kursmaterial uppdelad i olika delar (segment). Källan är akademisk och finns att tillgå under kursutbudet på www.logos.com Se referenslista.

2.2.2. Nya Testamentet

Om vi nu går till Nya Testamentet finns det tre texter som behandlar homosexualitet. I dessa texter finns en rad exegetiska och hermeneutiska utmaningar som behöver belysas. I min genomgång vill jag även belysa delar av kontexten då den är viktig för att vi på ett rätt sätt skall förstå de aktuella verserna rörande homosexualitet.

2.2.2.1. Romarbrevet 1:26-28

⁽²⁶⁾ Därför utlämnade Gud dem till skamliga lidelser. Deras kvinnor bytte ut det naturliga umgänget mot det onaturliga. ⁽²⁷⁾ På samma sätt övergav männen det naturliga umgänget med kvinnan och upptändes av begär till varandra. Män bedrev otukt med män och fick själva ta det rättvisa straffet för sin förvillelse. ⁽²⁸⁾ Och eftersom de inte ansåg det vara något värt att ha kunskap om Gud, utlämnade Gud dem åt ett ovärdigt sinnelag, så att de gjorde sådant som är mot naturen.

Bakgrund

Det är osäkert vem som grundade församlingen i Rom, men vi vet att det inte var Paulus. En av flera teorier är att församlingen bildades av återvändande judar som kanske till och med kom till tro i Jerusalem under pingstdagen (Moo 1996:4). Romarbrevet är teologiskt omfattande och en möjlig orsak till detta är troligen att Paulus här genom en ordentlig teologisk genomgång önskar lägga en stabil grund och förbereda församlingen för den undervisning som väntade vid hans kommande besök.

På grund av de ständiga konflikterna i Rom mellan judar och de judekristna om huruvida Jesus var *Kristus* beslutade Kejsare Claudius år 49 e.Kr. att utvisa alla judar från Rom (se Apg 18:2) vilket också kan ha påverkat kyrkan.¹¹ Efter kejsare Claudius död (54 e.Kr.) återvände många judar till Rom vilket troligen ledde fram till utökade spänningar i kyrkan då den under den judiska frånvaron gått i en allt mer hednisk riktning och där hedningarna nu också blivit en majoritet av församlingens medlemmar (Fitzmyer 2008:33). Detta kan vara en möjlig bakgrund till att Paulus genomgående i brevet tar upp spänningen mellan det judiska och det hedniska och så tydligt betonar att dessa båda grupper nu i Jesus är sammanbundna till ett folk (Se t.ex. Rom 9-11, 14-15). Ett av syftena med

¹¹ Det finns de som här menar att kyrkan under ett antal år utvecklades utan ett tydligt judiskt inflytande (Schreiner 1998:12-13) men andra menar att detta saknar egentliga belägg.

Paulus brev förutom att förkunna evangeliet¹² är därmed att han ville bringa försoning mellan judekristna och hednakristna då dessa båda grupper inte längre lovprisade tillsammans, vilket borde varit naturligt (Schreiner 1998:18–19, 22). Det fanns uppenbarligen en likgiltighet och ett förakt från hedningarna mot de judekristna och en ovilja hos judarna att inte längre se den judiska lagen som normativ faktor för kyrkan (Moo 1996:19). Det evangelium Paulus predikade var de goda nyheterna för hela världen och till alla folk vilket bl.a. innebar att församlingen i Rom behövde komma samman och visa enhet.

Paulus inledning (1:1–15) fokuserar på *evangeliet*¹³ vilket har sin grund i GT, de heliga skrifterna (v2). I 1:1–3 läser vi:

(¹) Från Paulus, Kristi Jesu tjänare kallad till apostel och avskild för Guds evangelium, (²) som Gud har utlovat genom sina profeter i de heliga Skrifterna, (³) evangeliet om hans Son, som till sin mänskliga natur föddes av Davids släkt.

I Romarbrevet ser vi genomgående hur Paulus utgår ifrån och förutsätter att mottagarna är införstådda i GT:s texter (Fitzmyer 2008:34). I brevets inledning ser vi därför att Paulus teologi är hämtad från GT där de goda nyheterna (evangelium) har sin tydliga grund i texter likt Jes 52:7¹⁴ och framför allt Jes 61:1–2 vilket Jesus själv citerar i Luk 4:18. När Paulus pratar om *evangelium* (de goda nyheterna) utifrån profeterna och de heliga skrifterna är det därför högst sannolikt att församlingen uppfattade den gammaltestamentliga bakgrunden till dessa begrepp och att de förstod att det gammaltestamentliga profetordet nu höll på att uppfyllas.¹⁵

Det finns de som hävdar att Paulus genom att använda ord som *evangelium* medvetet gick i polemik med den romerska makten.¹⁶ Detta är av flera anledningar mycket tveksamt och osäkert. I texten ser vi ingen *uttalad* polemik med Rom utan vi ser snarare att Paulus i kap. 13 talar om betydelsen av att de troende skötte sig gentemot den världsliga makten. Det är därför sannolikt att Paulus här likt genomgående i alla sina brev har sin teologiska grund i GT och att hans teologi helt är formad och grundad i det uppenbarade evangeliet om Kristus och i hans frälsningsbudskap. Att kyrkan med sitt

¹² En annan bakgrund till brevet var att Paulus ville presentera sig inför sitt kommande besök och att få församlingens stöd inför sin planerade mission i Spanien. Se 15:28. (Fitzmyer 2008:79).

¹³ Evangelium (*euangelion*) nämns fyra gånger i inledningen V.1,9,15,16.

¹⁴ Evangelium används sju gånger i LXX (Septuaginta) i betydelsen "goda nyheter" (2 Sam 18:20, 22, 25, 27; 2 Kung 7: 9) eller en "belöning för goda nyheter" som ges till en budbärare (2 Sam 4:10; 18:22).

¹⁵ Se Longenecker (2016:58-) diskussion om ordet *evangeliums* bakgrund och användande.

¹⁶ Två teologer som driver denna teori är bl.a. Adolf Deissmann i boken *Light from the Ancient East* och senare N.T. Wright i ett flertal artiklar i bl.a. *Pauline Perspectives: Essays on Paul, 1978–2013*.

budskap sedan kan komma i polemik med den världsliga makten har med evangeliets natur att göra och var knappast mer överhängande i Rom på Paulus tid än vad det är för många av världens kyrkor idag.¹⁷

Kommentar

Om vi nu närmar oss den aktuella texten för vårt studium 1:26-28, ser vi att textsammanhanget 1:18-32 skiftar fokus från Guds frälsning (v16-17), för att nu istället fram till 3:20 tala om de dåliga nyheterna gällande människans tillstånd. Det verkar som att Paulus här vill sätta de goda nyheterna (evangelium) i kontrast till de dåliga nyheterna om människan och hennes tillstånd och därmed tydligt peka på människans behov av de goda nyheterna i Jesus.

Textsammanhanget betonar att mänskligheten har vänt Gud ryggen och hamnat i ett andligt och moraliskt förfall vilket har lett fram till Guds vrede över människan. I v17 ser vi att Guds rättfärdighet är *uppenbarad* i evangeliet och att Paulus sedan använder samma grekiska verb när han talar om att Guds vrede är *uppenbarad* (v18) vilket binder ihop dessa versar. Vi läser:

⁽¹⁷⁾ Rättfärdighet från Gud uppenbaras i evangelium, av tro till tro, som det står skrivet: *Den rättfärdige skall leva av tro.* ⁽¹⁸⁾ Guds vrede uppenbaras från himlen över all ogudaktighet och orättfärdighet hos människor som i orättfärdighet undertrycker sanningen. (1:17–18.)

Här bör vi lägga märke till att det grekiska ordet "uppenbaras" (*apokalyptetai*) står i presens (v17 och 18) vilket visar att både Guds rättfärdighet och vredesdom redan nu är verksamma i världen. (Schreiner 1998:94-95). Det är också av betydelse att se att Guds vrede inte är en del av evangeliet trots att den kommer från Gud. Både rättfärdighet och vrede är egenskaper hos den ende och helige Guden, men det är endast Guds rättfärdighet som är uppenbarad i evangeliet (v17). Guds vrede är däremot uppenbarad "från himlen" (v18) vilket lägger vikt på den universella naturen av Guds dom över allt mänskligt uppror och laglöshet. Guds vrede och efterföljande dom är därmed inte samma kungörelse från Gud som evangeliet som fokuserar på vad Gud har gjort i och genom Jesus person och verk. Evangelium och Guds dom kan därmed inte likställas eller ses som två särdrag i samma proklamation skriver Richard Longenecker (2016:203).

Grunden för Guds vrede är att människan har sett och uppfattat Guds gudomliga egenskaper men ändå inte ärat honom (v21). Men vad är det Paulus här menar är uppenbarat och som alla

¹⁷ För vidare diskussion om Paulus budskap utifrån Rom, se Longenecker (2016) s58-.

människor känner till? Det Paulus här verkar syfta på är det som kallas för *allmän uppenbarelse* vilket kan uppfattas som en grundläggande uppenbarelse om Gud som är inbyggd i själva skapelsen och som inte förutsätter eller bygger på människans egna förmåga eller tankearbete. Med andra ord handlar detta om att en människa naturligt kan se och uppfatta Gud i skapelsen genom att skaparen skapat människan sådan och gjort det möjligt för skapelsen att uppfatta Gud.¹⁸ I 1:19-20 läser vi:

(¹⁹) Det man kan veta om Gud är uppenbart bland dem, Gud har ju uppenbarat det för dem. (²⁰) Ända från världens skapelse ses och uppfattas hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomliga natur genom de verk som han har skapat. Därför är de utan ursäkt.

Teologen Richard Longenecker skriver:

Further, it appears evident from his statements here in 1:19–20 that Paul believed that every person, in whatever time, place, or circumstance, knew the basic truths about God because of God's revelation of himself in his creation. (2016:210).

Den *allmänna uppenbarelsen* räcker dock inte för att en människa ska bli frälst, för detta behövs Guds *särskilda uppenbarelse* i evangeliet (v17), men den räcker för att människan ska kunna hållas ansvarig för sina handlingar om de bryter mot skaparens intentioner och avsikter. Den vittnar om en gudomlig ordning som människan genom sitt samvete kan känna igen och därmed hållas ansvarig inför. Om människan däremot lever i samklang med skapelsen är hon skaparen på spåren och trevar sig fram emot den Gud som inte är lång borta från någon enda människa (Apg 17:27). Paulus ord skapar dock en rad relevanta frågor rörande människans chans till verklig frälsning. Vi kan här inte reflektera över alla dessa frågor, men det är viktigt att se att en människa här inte döms för det hon *inte* visste utan för det hon faktiskt vet om Gud. Människan döms inte heller för att hon ännu inte tagit emot evangeliet från Gud utan för att hon inte tagit vara på den uppenbarelse från Gud som hon faktiskt har tagit emot och uppfattat, men förnekat.

Två intressanta parallella texter utifrån gammaltestamentlig tid och som i mycket är väldigt lika Paulus ord i Rom 1 är de apokryfiska texterna Visheten 13:1-9 och 14:22-31. Den sistnämnda texten

¹⁸ Se Psalm 19 som vittnar om Guds allmänna uppenbarelse i skapelsen (v1-6), men också om en särskild uppenbarelse genom Guds ord (v7-13). I Apg 14:15-17 kan vi läsa om Guds allmänna uppenbarelse i skapelsen som alla folk kan se och uppfatta. I Apg 17:24-27 säger Paulus att människan genom Guds verk i skapelsen "möjligen skulle kunna treva sig fram till honom och finna honom, fastän han inte är långt borta från någon enda av oss." (v27)

är särskilt intressant då den på ett mycket snarligt sätt som Rom 1 beskriver människans synd, avgudadyrkan, tillbedjan av det skapade och människans bortfrånvändhet från Gud. Bland många sexuella synder som otukt, orgier, otillåtna äktenskap etc. nämns också "onaturligt umgänge" (Visheten 14:26) vilket med största sannolikhet innebär homosexuella handlingar. I texten ser vi också hur all synd som beskrivs är kopplad till att människan vänt sig bort från Gud och ber till tomma Gudar, men att *rättvisans dom* en dag kommer att möta dessa syndare. Paulus ord i Rom 1:25 kan uppfattas som en direkt återspeglning av det uppenbara grundproblemet i Visheten 14. Paulus skriver: "De bytte ut Guds sanning mot lögnen och tog sig för att dyrka och tjäna det skapade i stället för Skaparen, han som är välsignad i evigheter, amen." (1:25) Om Paulus har Visheten 14 i minnet när han skriver Rom 1 är den naturliga fortsättningen att han nu också i likhet med vishetstexten kommer att räkna upp ett antal synder som ligger i direkt konflikt med Gud skaparen, och det är precis detta Paulus nu också gör.

Vidare läser vi:

⁽²⁶⁾ Därför utlämnade Gud dem till skamliga lidelser. Deras kvinnor bytte ut det naturliga umgänget mot det onaturliga. ⁽²⁷⁾ På samma sätt övergav männen det naturliga umgänget med kvinnan och upptändes av begär till varandra. Män bedrev otukt med män och fick själva ta det rättvisa straffet för sin förvillelse. (1:26–27).

Vägen in i Paulus lista över de exemplifierade synder som tydligt bryter mot Guds skapelseordningar inleds med ordet "därför"¹⁹ vilket visar att det han nu kommer att säga har sin tydliga orsak i det han sagt tidigare i v18-25 där Paulus talat om synd som berör alla människor och som grundar sig i mänsklighetens uppror mot Gud. Synden framställs av Paulus som en perverterad/förvrängd tillbedjan där människan byt ut skaparen (det naturliga umgänget med Gud) mot skapelsen (det onaturliga umgänget med Gud).

På grund av människans synd "utlämnade" Gud människan till *skamliga* eller *förnedrande lidelser* och att leva kvar i denna synd och därmed befästa människan i hennes uppror mot Gud. Att Gud *utlämnade* människan står tre gånger i kapitlet, v24, 26, 28 vilket indikerar att detta är en allvarlig varning. I v. 26 används uttrycket i direkt koppling till homoerotiska handlingar vilket tydligt visar

¹⁹ Engelska biblar översätter "For this reason" (ESV, NKJV, NASB95) eller "Because of this" (NIV, LEB).

att homosexualitet står under Guds dom, en dom som alltså beskrivs bestå i att Gud låter människan leva kvar i denna och i andra synder.²⁰

Det Paulus här visar är att människan är slavar under synden vilket tvingar människan till ett skamligt liv i vanära under syndens makt. Handlingarna i Paulus syndakatalog är därmed egentligen inte det verkliga problemet utan pekar snare på olika symptom hos människan som visar att hon är slav under syndens makt (Moo 2014:Segment 20).²¹

Karaktären på Guds dom är här intressant då den inte pålägger människan ett nytt straff. Den sexuella synden är här en del av Guds straff snarare än orsak till den (Dunn 1998:64). Domen från Gud handlar här därmed om att människan tillåts fortsätta att leva i den syndiga livsstil som hon själv har valt och som går emot Guds vilja. I och med detta befasts människan i sin egen villfarelse och får ta konsekvenserna och bära det fulla ansvaret för sina handlingar (v27).

Paulus uppräknar av synder i v26-31 börjar nu med den synd som vid sidan av avgudadyrkan ansågs vara mest tydligt onaturlig för Guds skapelse, dvs. homosexualitet. Teologen Thomas Schreiner skriver i sin kommentar till Romarbrevet:

“Why does Paul focus on homosexual relations, especially since it receives little attention elsewhere in his writings (1 Cor. 6:9; 1 Tim. 1:10)? Probably because it functions as the best illustration of that which is unnatural in the sexual sphere. Idolatry is “unnatural” in the sense that it is contrary to God’s intention for human beings. To worship corruptible animals and human beings instead of the incorruptible God is to turn the created order upside down.” (1998:94)

Att homosexualitet inleder Paulus lista över det som strider mot Guds skapelseordning visar allvaret i denna synd och pekar på att denna, likt alla andra nämnda synder på ett fundamentalt och grundläggande sätt strider mot Guds tanke och avsikter. Att Paulus inleder med att referera till lesbiska relationer indikerar att Paulus a) inte enbart kan ha syftat på pederasti, b) inte enbart kan ha syftat på utsvävningar i de kejserliga hoven (vi känner inte till något om lesbiska förhållanden

²⁰ Ett typiskt drag hos de gammaltestamentliga profeterna är att Guds domar i samtiden sågs som ett föregripande av den slutliga, framtida (eskatologiska) domen. Se Amos 5:18-27 och talet om ”Herrens dag” där Herrens ingripande i historien syftar peka på Guds slutliga ingripande och dom i historien. Även judarnas exil till Babylon föregriper Guds slutliga dom. På ett liknande sätt är Guds dom över homosexualitet i Rom 1 ett föregripande av den slutliga domen på Herrens dag. Läs mer om det dubbla tidsperspektivet i Guds domar i Mikael Tellbes bok *Lammet & Odjuret* (2016:103-105).

²¹ Referensen är hämtad från ett elektroniskt kursmaterial uppdelad i olika delar (segment). Källan är akademisk och finns att tillgå under kursutbudet på www.logos.com Se referenslista.

där). En sådan sexualitet ansågs också av många även i det omkringliggande antika samhället som uppseendeväckande och mot det naturliga.

I den grekiska grundtexten står det *inte* att "kvinnorna" respektive "männen" bytte ut det naturliga umgänget mot ett onaturligt vilket skulle varit de naturliga ordvalen för Paulus. Istället säger Paulus "de kvinnliga" och "de manliga" övergav, vilket i denna kontext visar att Paulus vill dra uppmärksamhet till deras sexualitet och den sexuella kompabiliteten (Dunn 1998:64). Utifrån sammanhanget betyder detta att Paulus här vill visa på den felaktiga sexuella sammansättningen och därmed också de felaktigt utövade sexuella handlingarna.²² Vi bör också lägga märke till att Paulus här inte antyder något om att de som utövar homosexualiteten skulle utöva ett maktövertag över någon eller att det skulle vara något annat än vuxna män och kvinnor som Paulus här syftar på.

Vidare ser vi att Paulus i v26 beskriver både kvinnors och mäns handlanden som förnedrande (*atimias*) lidelser men tillägger i v27 att de manliga homosexuella handlingarna också är *skamliga* (*aschēmosynē*). Bibel 2000 översätter texten.

(²⁶) Därför utlämnade Gud dem åt förnedrande (*atimias*) lidelser. Kvinnorna bytte ut det naturliga umgänget mot ett onaturligt, (²⁷) likaså övergav männen det naturliga umgänget med kvinnorna och upptändes av begär till varandra, så att män bedrev otukt (*skamliga handlingar: aschēmosynē*) med män. Därmed drog de själva på sig det rätta straffet för sin villfarelse. (1:26–27. Texten inom parentes är mitt tillägg).

I svenska översättningar (Bibel 2000, Folkbibeln 98) står det här att männen "bedrev otukt," vilket har sin grund i att ordet har en sexuell dimension, men grundtextens ord *aschēmosynē* betyder *skamliga* vilket också t.ex. nya Folkbibeln 2015, ESV (English Standard Version) och merparten av engelska översättningar översätter.²³ Ordet syftar på ett beteende som framkallar skam eller skamfulla (sexuella) handlingar (BDAG:147). Samma ord finns i Upp 16:15 och beskriver då en skamfull exponerad nakenhet. Paulus skarpare ordalag om manlig homosexualitet (de upptändes av begär, skamliga lidelser) kan ha att göra med att den var mer accepterad i det antika samhället.

²² Teologen Chrys Caragounis vill i sin bok göra gällande att Paulus genom att betona det *kvinnliga* respektive det *manliga* vill dra uppmärksamhet till det felaktiga användandet av könsorganen. (Caragounis 2000:59). Charles Cranfield skriver i sin kommentar till Romarbrevet (ICC) om hur Paulus genom att betona det kvinnliga och manliga bl.a. vill betona den sexuella skillnaden mellan man och kvinna: "The use of the adjectives meaning 'female' and 'male' rather than the words *γυνή* and *άνήρ* is appropriate here, since it is the sexual differentiation as such on which attention is specially concentrated." (2004:125).

²³ Se NIV (New International Version), NRSV (New Revised Standard Version), LEB (The Lexham English Bible), NKJV (The New King James Version). Bo Giertz översätter med "skamligheter".

Detta går i så fall i linje med James Dunns uppfattning om att Paulus genom sin upptrappade retorik vill ge eftertryck i det han säger (Dunn 1998:64).

Att kvinnorna och männen bytte ut det "naturliga" umgänget (v26-27) har likt mycket annat i vår tid varit uppe för diskussion. Bland annat Niclas Öjebrandt i boken "Välkomna varandra" hävdar att Paulus här menar att heterosexuella bytte sin naturliga sexualitet mot en för dem onaturlig sexualitet (homosexualitet). Den person som däremot av "naturen" är homosexuell skulle i detta resonemang inte bryta mot naturen då de utövade homosexualitet. Denna person bryter då inte mot Guds ord och ligger därmed inte heller under Guds dom.

För att möta denna uppfattning kan vi för det första säga att uttrycket "naturligt umgänge" (physikēn chrēsin) var ett etablerat sätt att tala om naturligt samlag. Uttrycket "mot naturen" (para physin) tillämpas på det som inte är i linje med tingens naturliga tillstånd och som därmed uppfattas vara i motsats till dess rätta användning (Caragounis 2000:60). Detta visar att Paulus användning av ordet "naturlig" går tillbaka till skapelsen och Guds tanke med hur Gud från början skapat människan.

Utifrån diskussionen om sexuell läggning kan vi säga att det som Paulus här beskriver som ett *naturligt* eller *onaturligt* umgänge betonar *sexuella handlingar* och inte en persons *läggning*, vilket är ett modernt sätt att tänka. En romersk medborgare tänkte inte i termer av sexuell orientering eller sexuell identitet (Ciampa & Rosner 2010:242). Teologen Leif Carlsson skriver att en människa i Rom inte skulle förstå ord som heterosexuell, bisexuell eller homosexuell fast att de var mycket insatta i själva saken. Fokus var helt och hållet på det sexuella utövandet dvs. sättet man tillfredsställde sina sexuella behov och använde sitt könsorgan (Möllås, Carlsson 2014:76). För det andra är det högst osannolikt att ordet *naturligt* i Paulus teologi skulle utgå från ett subjektivt perspektiv där det som uppfattas vara naturligt eller onaturligt utgår ifrån den enskilda människans upplevelse och uppfattning. Ett sådant tänkande är ohållbart då mycket av det som Bibeln beskriver som synd i ett sådant sätt att tänka skulle kunna avskrivas i de fall en människa uppfattar sitt handlande som normalt och naturligt. Detta individbaserade tänkande är inte förenligt med antikt/bibliskt tänkande (Schreiner 1998:96). För det tredje ser vi att Paulus i Rom 11 använder ordet i den mest grundläggande meningen när han talar om olivgrenarna som enligt naturens ordning finns på olivträdet. Att grenarna finns på olivträdet är naturligt och har med skapelsens ordning att göra. Lyssna vad Paulus säger:

”Ty om du har blivit borthuggen från det vilda olivträd som du av naturen tillhörde, och mot naturen (*para physin*) har inympats på ett äkta olivträd, hur mycket lättare kommer då inte dessa naturliga grenar att ympas in på sitt eget olivträd.” (Rom 11:24)

Här förefaller det helt klart att Paulus använder ordet ”naturen” utifrån hur saker och ting är beskaffade utifrån ett skapelseperspektiv (Se Jewett 2006:175–176). Paulus använder här också orden ”mot naturen” (*para physin*) när han talar om de grenar som enligt skapelseordningen inte passar in i olivträdet. Teologen Joseph Fitzmyer skriver:

Paul’s thinking, but in the context of v 19–23, “nature” also expresses for him the order intended by the Creator, the order that is manifest in God’s creation or, specifically in this case, the order seen in the function of sexual organs themselves, which were ordained for an expression of love between man and woman and for the procreation of children. (2008:286)

Paulus förtydligar nu i v28 ytterligare och för tredje gången att det är människans föraktande av Guds uppenbarelse som är orsaken till hennes skamfulla beteende och de handlingar vi sett i v 26–27. Detta föraktande av Guds uppenbarelse leder nu fram till ytterligare 12 synder som beskriver människans förfall och som är handlingar som inte får göras. Vi läser 1:29-32:

(²⁹) De har blivit uppfyllda av allt slags orättfärdighet, ondska, girighet och elakhet, de är fulla av avund, mordlust, stridslust, svek och illvilja. (³⁰) De skvallrar och förtalar, de hatar Gud och brukar våld. De skrävar och skryter och tänker ut allt ont. De lyder inte sina föräldrar, (³¹) är oförståndiga och trolösa, kärlekslösa och hjärtlösa. (³²) Sådant gör de, fastän de mycket väl känner till Guds rättvisa dom, att de som handlar så är värda döden. Ja, de samtycker också till att andra gör det.

Den moraliska kompassen hos människan har förfelats och det är klart att de handlingar Paulus här räknar upp inte är förenliga med ett kristet liv eller en kristen livsstil. Paulus är därför också tydlig med att en sådan livsstil ligger under Guds dom och leder till döden (v32). Detta är den allvarliga summeringen av detta inledande kapitel i Romarbrevet. Människan har inte tagit tillvara på den uppenbarelse om Gud som skaparen lagt ner i skapelsen. Detta har lett fram till att människan har förlorat sin moraliska kompass och Guds straff är att människan utlämnas till att leva ut sin syndiga livsstil. Detta är en livsstil som Paulus beskriver vara mot naturen, ligga under Guds aktiva och framtida dom och därmed också leder till död. Att homosexualitet nämns först i Paulus uppräkningslista har att göra med att det såväl illustrerar den perverterade/förvrängda inriktningen i skapelsen som

människans avguderi. Dessa handlingar likt de andra uppräknade synderna ligger därför under Guds nu redan aktiva och framtida dom.

Kompletterande perspektiv Rom kap 2 och 3

Vi behöver nu till sist även säga något kort om efterföljande kap 2 och 3 då dessa två kapitler ger en nödvändig inramning och kompletterande perspektiv till vår aktuella text. Jag kommer här endast att ge en kort och övergripande kommentar. I kap 2 poängterar nu Paulus att ingen människa har till uppgift att döma en medmänniska. Grunden för detta är att alla människor är syndare och att Gud därmed är allas vår domare (v.2). Budskapet är att alla– både hedningar eller judar– behöver finna frälsning i Jesus och ta avstånd från ett liv i syndiga gärningar (2:6, 9) för att istället leva ett liv som uttrycker det goda livet som hör till tron (2:7, 10). Det är utifrån detta vi sedan ska förstå Paulus ord om att det är våra gärningar som ligger till grund för Guds dom över människan (2:6-7, 9). Paulus skriver därför också i 2:13: "Det är inte lagens hörare som blir rättfärdiga inför Gud, utan lagens görare skall förklaras rättfärdiga". Paulus kompletterar sedan dessa ord med att påpeka att även det fördolda inom oss är uppenbart för Gud och att hela människan därmed står inför Gud och den kommande domen, och att inget är fördolt för honom (v.16).

Paulus ger sedan i kap 3 en summering som till en början kan uppfattas något motsägelsefull till det han tidigare sagt gällande trons gärningar. Budskapet är att ingen blir frikänd inför Gud genom gärningar (v.20) utan att det endast är genom Jesus en människa blir frälst (v.22). Ingen ska kunna berömma sig inför Gud, alla är syndare frälsta av nåd. Detta visar att det därmed finns en väg tillbaka för alla människor, även de människor som i kapitel 1 redan drabbats av Guds dom. Vägen till frälsning är tron på Jesus vilket innebär ett liv där Gud ger människan kraft och hjälp att lämna sin gamla och syndiga människa och livsstil bakom sig. Avslutningsvis säger Paulus att Guds lag fortfarande gäller (v.31) men att vår insikt om lagen nu genom Jesus kommit i ett nytt ljus. Frälsningen ges genom tron på Jesus vilket leder till ett liv i hans efterföljd där vi varje dag uppmanas till att vända om och ta emot Guds nåd.

Rom kap 2 och 3 kompletterar därmed det första kapitlets allvarliga varning med att alla människor ligger under Guds dom och att de troende därmed inte heller har något mandat att döma någon. Domen är Guds och även de troende uppmanas till ständig omvändelse och att leva det frälsningens liv som pekar på förlåtelsens väg, den väg som går till och genom Jesus. Han är världens enda frälsare och domare.

2.2.2.2. 1 Korintierbrevet 6:9–11

⁽⁹⁾”Har ni glömt att ingen orättfärdig skall få ärva Guds rike? Låt inte bedra er. Inga otuktiga eller avgudadyrkare eller horkarlar eller män som ligger med andra män, ⁽¹⁰⁾inga som är tjuvaktiga eller själviska, inga drinkare, ovetliga och utsugare — ingen sådan får ärva Guds rike. ⁽¹¹⁾Så har somliga av er levt, men ni har låtit tvätta er rena, ni har helgats och gjorts rättfärdiga genom herren Jesu Kristi namn och genom vår Guds ande.”

Bakgrund

Denna text står i ett sammanhang som behandlar olika problem i den kristna gemenskapen rörande relationer, familj och äktenskap. Texten behöver läsas utifrån både 5:1–13 och 6:1–8 där grundproblemet är att de troende inte lever på ett sätt som uttrycker det pånyttfödda liv som i Jesus nu kommit dem till dels. Församlingen har i detta misslyckats med att vara kyrka, en helig gemenskap (Hays 1997:93). I kap 5 ser vi att en i församlingsmedlem lever i sexuell synd och att Paulus är bekymrad över att församlingen inte agerat mer kraftfullt mot detta (v2). Församlingen har därmed också blivit smittad av den vanära som denna passivitet medfört (Caragounis 2000:65). Han talar här om det nödvändiga av att rensa ut den surdeg som kommit in i församlingen (v7). Paulus fortsätter sedan i kap 6 med att ta upp det orimliga med att pånyttfödda kristna processar mot varandra i sekulära och mycket ohederliga domstolar. Församlingsmedlemmar med inflytande frestades i detta att utnyttja sin makt på ett sätt som liknade världens orättfärdiga handlande mer än ett rättfärdigt och pånyttfött liv. Att kristna trossyskon processar inför otroende ansågs av Paulus inte bara vara ett misslyckande som skämde ut församlingen utan också att detta förstörde den kristna gemenskapen, och detta inför öppen ridå för världen (Tellbe 2011:122, Fee 2014:251). Det är i Paulus resonemang tydligt att det finns en skillnad i sättet att handla och tänka utifrån om man är pånyttfödd och medlem i församlingen eller inte. Kap 5 bygger därmed tydligt på ett innanför- eller utanförperspektiv där de troende av naturliga skäl genom pånyttfödelsen i Kristus förväntades leva ett annorlunda liv jämfört med alla de människorna som fanns utanför församlingen.

Paulus hårda ord om att överlämna mannen som levde i synd till Satan (5:5) och att rensa ut surdegen (v7) betonar just den tydliga gränsdragningen till världen och till det liv som fanns utanför församlingen. Det är här tydligt att Paulus utgår ifrån bilden av Israel i Egypten och Guds beskydd av Guds folk genom lammets blod och hur de där rensade bort surdegen från hemmen (2 Mos 12). Församling blir nu i Paulus tal det osyrade brödet som behöver rensa ut sin surdeg. Församlingen uppmanas likt Israel att nu också fira högtid (v8) utifrån att församlingen gått ifrån syndens bojar

och in i lammets frihet. Då Jesus som församlingens påskalamm nu redan är slaktat och hans blod är struket på de troendes liv blir läget kritiskt om det fortfarande finns surdeg (uppenbar och fortgående synd) kvar i församlingen. Denna måste rensas ut och överlämnas till Satan och till den död som väntar alla de människor som finns utanför den blodmärkta gemenskapen (Hays 2005:161). Utifrån detta förstår vi bakgrunden till Paulus syndakataloger (5:11, 6:9–10) och bakgrunden till Paulus starka reaktioner när församlingen inte lever det liv i renhet som ett pånyttfött liv i Kristus ska kännetecknas av.

Kommentar:

Om vi nu utifrån denna bakgrund tittar närmare på 6:9–11 där bl.a. homoerotiska handlingar nämns, ser vi att Paulus här lyfter fram den teologiska grunden till varför han skiljer mellan en troende och en otroende: det handlar om vad Gud har gjort respektive inte gjort i en persons liv, för att citera Mikael Tellbe (2011:123). Den eskatologiska framtiden behöver redan nu få konsekvenser i nuet, det måste märkas att de en dag ska få ärva Guds rike. Den lista av synder som Paulus räknar upp är ett uttryck för ett liv som de troende lämnat bakom sig och som inte får förekomma i församlingen. Vi läser:

⁽⁹⁾ Vet ni inte att inga orättfärdiga skall få ärva Guds rike? Bedra inte er själva! Varken otuktiga eller avgudadyrkare, varken äktenskapsbrytare eller de som utövar homosexualitet eller de som låter sig utnyttjas för sådant, ⁽¹⁰⁾ varken tjuvar eller giriga, varken drinkare, förtalare eller utsugare skall ärva Guds rike. (6:9–10).

Det första vi ska observera är att Paulus här tydligt betonar att ingen orättfärdig²⁴ får ärva Guds rike. Detta visar allvaret i det Paulus nu talar om och att detta har med människans frälsning att göra. Paulus använder här substantiven och inte verben när han beskriver dessa syndiga människor vilket indikerar att de synder Paulus här tar upp inte handlar om enstaka handlingar eller att de troende ställs utanför Guds rike om de råkar göra någon av dessa synder. Det Paulus pekar på är snarare ett felaktigt sätt att vara, en vana, en livsstil som inte är förenlig med Guds rike (Tellbe 2011:124, Ciampa & Rosner 2010:243). Det är syndens makt och dess uttryck i människans liv som är den springande punkten i Paulus resonemang. Detta resonemang går i linje med det mänskliga

²⁴ Orättfärdig (*adikos*): Att inte stå i rätt relation till Gud (Louw-Nida 1996:123). Betyder i bokstavlig mening att göra fel (EDNT 1990:31). Ordet finns också i 6:1 där NIV översätter "ungodly"(ogudaktig).

förfall vi läser om i Rom 1 som fokuserar på människans slaveri under synden, snarare än de exakt exemplifierade handlingarna.

Sex av de synder som i 5:11 bör leda till att en människa ställs utanför den kristna gemenskapen upprepas här i 6:9–10. Fyra synder läggs nu till: äktenskapsbrott, tjuv, homoerotiska handlingar utifrån ett passivt och aktivt perspektiv.²⁵ De två sistnämnda synderna rörande homoerotiska handlingar är omdiskuterade och behöver här ingående kommenteras.

Innan vi kommenterar Paulus tal om en passiv och aktiv homosexualitet ska vi observera några ytterligare saker. En sak att uppmärksamma är att alla nämnda synder i 1 Kor 6 utom "drinkare" också finns omnämnda i 3 Mos 18–20 vilket är några av GT:s mest centrala kapitel gällande sexuell synd (McDowell 2017-Segment 22).²⁶ Det förefaller därför sannolikt att Paulus har dessa gammaltestamentliga kapitel för ögonen när han skriver och att han själv omfattar den judiska förståelsen av de synder han lyfter fram i 1 Kor 6.²⁷ Anthony Thiselton citerar i sin kommentar till 1 Kor teologen Brian S Rosner²⁸ som säger:

"The evidence we have rehearsed supports the conclusion that the Scriptures were an indispensable and formative source for 1 Cor 6:1–11.... Paul ... showed himself to have Scriptural structures of thought, such as the notion that identity must inform behavior."
(Thiselton 2000:446)

Dessa ord sätter fingret på ett par viktiga saker. För det första utgår Paulus från den judiska skriften när han skriver, och för det andra ser vi att Paulus har en biblisk tankestruktur som innebär att människans trosidentitet även inkluderar den troendes beteende. Detta är viktiga iakttagelser när vi nu ska se på homosexualitet och hur vi ska tolka 1 Kor 6. Paulus utgår därmed högst troligt här ifrån GT:s värderingar och trosföreställning snarare än det omkringliggande samhällets, vilket vi även har sett i Rom 1.

²⁵ Se en bra översikt över Paulus olika listor av synder i Ciampa & Rosner kommentar (*Pillar*-serien: 2010:240–241).

²⁶ Sexuell omoral 18:6–17,23, Avgudadyrkan 18:21, 19:4, Äktenskapsbrytare 18:20, 20:10, Aktiv och passiv homosexualitet 18:22, 20:13, Tjuv 19:10, Girig 19:9–10, 13, Baktalare: 19:16, 20:9, Utsugare 19:11, 13. Dessa exempel är ett urval från texten och är inte en heltäckande förteckning.

²⁷ Paulus skiljer sig dock från den gammaltestamentliga praxisen med dödsstraff och erbjuder nu i stället människor förlåtelse och upprättelse i Kristus.

²⁸ Rosner, B.S. (1994). *Paul, scripture and ethics: a study of 1 Corinthians 5–7*. Leiden: E.J. Brill.

2.2.2.2.1. Aktiv och passiv homoerotiska handlingar

I den svenska bibelöversättningen av 1 Kor 6:9 framkommer det inte att Paulus här använder två olika grekiska ord (*malakos* och *arsenokoitēs*) när han talar om homosexualitet och att han genom detta skiljer mellan den aktiva och passiva parten i homoerotiska handlingar. Det finns de som menar att Paulus här genom att betona en passiv och en aktiv part talar om *pederasti* där en aktiv vuxen man har sex med en yngre passiv pojke mellan 14–20 år. Detta är naturligt utifrån att *pederasti* helt enkelt var den gängse sexuella relationen mellan män i antiken. Men till detta bör sägas att det i alla homosexuella förbindelser uppfattades finnas en aktiv och en passiv part vilket därmed i sig inte är något uppseendeväckande. Det som däremot är slående är att om Paulus här hade velat peka på *pederasti* hade han kunnat använt en rad olika tekniska termer som vanligtvis just användes för detta på den här tiden.²⁹ Robert Gagnon skriver: "Had Paul intended to single out pederasts he could have used the technical term *paiderastes*." (Gagnon 2001:325).³⁰ Det är därmed osäkert om Paulus här syftar på *pederasti* och att han därmed skulle betona en särskild form av homosexualitet, inte minst då han står i en tradition som konsekvent fördömer all typ av homosexualitet. Vi kan också fråga oss varför Paulus skulle bli så teknisk och specificera en särskild typ av homosexualitet när han i övrigt är så allmän i sitt omnämnande av de övriga synderna. Det finns därmed goda skäl att uppfatta Paulus ord i 1 Kor 6 som ett förbud mot all utlevd homosexualitet. Om Paulus här ändå skulle tala om en särskild typ av homosexualitet likt *pederasti*, förändrar detta dock inget gällande Bibelns generella förbud mot homosexualitet. En specificering av en enskild variant av homosexualitet i ett sammanhang kan knappast upphäva den bredare bild av saken som finns omnämnd i andra bibelord och då särskilt Rom 1.

Om vi nu tittar närmare på de grekiska orden *malakos* och *arsenokoitēs* som Paulus alltså använder i 1 Kor 6 då han talar om passiv och aktiv homoerotisk handling är det viktigt att lägga märke till ett antal saker.

Ordet *malakos* har ett antal olika betydelser där grundbetydelsen är "mjuk". Ordet används två gånger i evangelierna för kungarnas mjuka eller fina kläder (Matt 11:8, Luk 7:25). Ordet kan också

²⁹ Teologen Sean McDowell skriver: "... if Paul meant something like pederasty, why wouldn't he use the term that was common in that culture at that time, the Greek term? Actually there were multiple terms—why wouldn't he use them? He doesn't. Rather he uses a term that likely indicates that he is referring to same-sex behavior." (McDowell 2017- Segment 22. Electronic resource).

³⁰ Även David E. Garland skriver i sin kommentar till 1 Kor: "Had he wished to limit his critique to pederasty, he could have used the term *paiderastēs* (παιδεραστής)." (Garland 2003:213).

betyda feminiserad eller catamit vilket det i Bibeln endast gör i 1 Kor 6:9. (Caragounis 2000:51)³¹. Paulus verkar här vilja betona den ena personens femininitet i betydelsen av att vara en som penetreras. Gunnar Samuelsson visar i sin genomgång av de antika texterna att det finns en klar koppling mellan *malakos* och homosexuella handlingar i de antika texterna,³² men att det inte går att sätta ett likhetstecken mellan *malakos* och homosexuella handlingar (Samuelsson 1999:102-103).

Ordet *arsenokoitēs* är ett mycket ovanligt ord som mycket sällan förekommer i den grekiska litteraturen (Caragounis 2000:51-52). Teologen Robert Gagnon, och många andra med honom hävdar att ordet *arsenokoitēs* är ett nybildat språkligt ord/uttryck som här troligen förekommer för första gången i litteraturen och i så fall skulle kunna vara myntat av Paulus själv (Gagnon 2001:312-313).³³

Ordet är en sammansättning av orden *arsēn*- manlig och *koitē*- säng och betyder tillsammans troligen: "en man som går till sängs med en annan man" (Caragounis 2000:51). Ordet *arsēn* betecknar specifikt det manliga könet i distinktion till det kvinnliga och betonar inte man i allmänhet. Ordet *koitē* betyder, som vi redan sagt, säng men har flera olika relaterade underbetydelser som t.ex. bröllopssäng. Det finns en sexuell dimension i ordet och det kom tidigt att användas som en förskönande omskrivning för samlag. Paulus använder ordet i Rom 13:13 när han beskriver sexuell otukt.

En förklaring till varför Paulus använder och möjligen skapar det sammansatta grekiska ordet *arsenokoitēs* finner vi i 3 Mos 18 och 20. I den grekiska översättningen av GT (Septuaginta) ser vi att orden *arsenos* och *koitēn* förekommer tillsammans.

3 Mos 18:21-22

"...Du skall inte ohelga din Guds namn. Jag är HERREN. ²² Du skall inte ligga med en man (*arsenos*) som en man ligger (*koitēs*) med en kvinna. Det är avskyvärt."

³¹ Ordet "catamit" härleds av Lat. *catamitus*, och syftar på den passiva parten och inte på pojkar. Ordet catamit är skapat av hellenska namnet Ganymēdēs. Ganymēdēs var en vacker ungdom som Zeus eller en örn rövade bort till gudarna för att vara hans/deras munskänk. (Se Homeros Iliaden 20.231, Homeros *hymn to Afrodite* 202 ff. Se referenslista) Det är mycket senare som det sexuella motivet kommer in i myten. Ganymēdēs representerade visserligen skönheten i ungdomen, men när denna term (catamitus) används är det inte specifikt för pojkar utan för den passive homosexuelle = κίμαιδος. (Websters Third New International Dictionary (1993), s350).

³² Se bl.a. Filon, Spec. Lag., 2.49-50. Filon Abr., 135-136.

³³ Se Gagnon fotnot 100-102.

3 Mos 20:13

”Om en man ligger med en annan man som en man ligger (*arsenos koitēn*) med en kvinna, begår de en avskyvärd handling. De skall straffas med döden. De bär på blodskuld.”

Utifrån detta kan vi se en högst trolig bakgrund till Paulus användning av ordet *arsenokoitēs*. Han använder en sammansättning av två centrala och välkända ord som förekommer och står tillsammans i GT:s viktigaste text om homosexuell synd och Guds dom av den.³⁴ Detta förefaller inte vara en slump då Paulus som välutbildad jude och expert på den hebreiska Bibeln måste varit mycket väl insatt i de judiska texterna och väl känt till de specifika orden om homosexuell synd i 3 Mos. Det verkar därför rimligt att Paulus i 1 Kor 6 har 3 Mos 18 och 20 i tankarna när han skriver och att han i sitt användande av ordet *arsenokoitēs* vill visa att han står i kontinuitet med 3 Mos och dess förbud mot homosexuella handlingar. Paulus vill därmed göra gällande att det gammaltestamentliga förbudet mot homosexualitet även gäller de kristna i Korint och att dessa handlingar även i NT står under Guds dom.

Det är därför naturligt att Paulus i v11 betonar att de som tidigare levt i dessa synder nu efter omvändelsen till Jesus har tvättats rena och därmed inte längre lever i dessa synder (v11). Paulus förutsätter alltså att en kristen efter sin omvändelse inte längre lever i synder som otukt, äktenskapsbrott eller homosexualitet (*malakos* och *arsenokoitēs*).

Om vi nu summerar och sätter samman orden *malakos* och *arsenokoitēs* är den naturliga förståelsen av 1 Kor 6 att Paulus här talar om aktiva och passiva homoerotiska handlingar utifrån Guds helighetslag i 3 Mos och att detta då som nu är förbjudet och ligger under Guds dom. De troende har lämnat ett sådant liv bakom sig och rensat ut den gamla surdegen. Det är med denna bakgrund vi nu även ska läsa 1 Tim 1:10 där ordet *arsenokoitēs* också förekommer.

2.2.2.3. 1 Timoteus 1:8–10

(8) ”Men vi vet att lagen är god, om man brukar den rätt (9) och inser att den inte är till för rättfärdiga utan för laglösa och upproriska, gudlösa och syndare, oheliga och oandliga, för dem

³⁴ Utöver 3 Mos 20 där orden *arsēn* och *koitē* står tillsammans och direkt efter varandra går den omnämnda ordningen att finna i 4 Mos 31:17, 18, Dom 21:11, 12.

som misshandlar sin far och mor, för dråpare, ⁽¹⁰⁾ för dem som utövar otukt och homosexualitet, för slavhandlare, lögnare, menedare och för alla som står emot den sunda läran.”

Bakgrund

Paulus sänder här ett brev till sin nära vän och medarbetare Timoteus som var i Efesos. Han uppmanas att ta upp kampen mot falska läror och villolärare genom att ge en god undervisning och att ordna en god församlingsstruktur.

Utläggning

I 1 Tim finner vi att homosexualitet nämns i 1:10, men vår textutläggning behöver ta sin början från v.3 då kontexten är avgörande för vår tolkning av de aktuella verserna (v.8-10).

1:3-4

⁽³⁾ Nu, liksom när jag var på väg till Makedonien, uppmanar jag dig att stanna kvar i Efesus och förmana somliga där att inte förkunna falska läror ⁽⁴⁾ och befatta sig med myter och ändlösa släktregister. Sådant leder till strider och tjänar inte en gudomlig undervisning i tron.

Efter en kort brevinledning (v.1-2) tar Paulus omgående tag i brevets ärende (v.3). Paulus uppmanar Timoteus att ta itu med de lärare som förkunnat falska läror. Dessa läror byggde på myter och legender och hade lett fram till strider (v.4) och tjänade därmed inte som tillfredställande undervisning. Uttrycket ”falsk lära” (*heterodidaskalein*) förekommer bara i 1:3 och 6:3 och i senare kristna skrifter och kan varit myntat av Paulus själv (Knight 1992:72). Ordet hänvisar till en negativ undervisning som står i kontrast till det positiva evangeliet (BDAG:399).

1:5-6

⁽⁵⁾ Vad all förmaning syftar till är kärlek av ett rent hjärta, av ett gott samvete och av en uppriktig tro. ⁽⁶⁾ Detta mål har somliga förlorat ur sikte och så förfallit till tomt prat.

Den förmaning Timoteus uppmanas till att ge församlingen är helt och hållet sprungen ur kärlek. Kärleken i tron beskrivs vara sprungen ur ett rent hjärta, ett gott uppsåt och en uppriktig tro (v.5). Kärlek är alltid slutprodukten i en äkta omvändelse och är det som möjliggör och skapar det inre liv Gud vill att vi ska leva. Ett trosliv grundat i kärlek vållar inte splittring därför att denna tro inte utgår från människors egna och orena begär (6:9-10) utan ifrån Guds kärlek, som alltid bygger upp. De lärare som inte ger en sådan undervisning förmedlar endast tomt prat (v.6) och vet inte vad de

uttalar sig om (v.7). Dessa människor har lidit skeppsbrott i tron (v.19) och är brännmärkta i sina samveten (4:2).

1:7-8

⁽⁷⁾ De vill vara lärare i lagen men förstår varken vad de säger eller vad de så säkert uttalar sig om. ⁽⁸⁾ Men vi vet att lagen är god, om man brukar den rätt...

Den lag som nämns v.7, 8 och som sammankopplas med de falska lärarna uttrycker Paulus vara god och är därmed inte föremål för hans kritik. För Paulus är inte *lagen* problemet, utan snarare det att de falska lärarna inte förstår lagen (v.7). Detta visar sig bl.a. i att de undervisar utifrån legender och myter och därmed förmedlar en felaktig undervisning. Lagen är god om man brukar den rätt (v.8) och det är detta Paulus nu i de kommande verserna vill visa något av. Lagen kommer från Gud och har till avsikt att visa det goda liv vi människor är kallade till att leva, men ingen människa förmår på egen hand att leva det liv som lagen föreskriver (Rom 7:14-25). Detta liv är endast möjligt genom Guds Ande som tillika är frälsningens stora gåva (Rom 8:1-3). Lag och evangelium är därmed inte samma sak, men båda behövs och kommer från Gud.

Det är dock inte helt säkert vilken lag Paulus i vår text åsyftar, då detta inte uttryckligen står. Utifrån textsammanhanget är det dock troligt att de aktuella lärarna har en judisk bakgrund och därmed också naturligt utgår ifrån den mosaiska lagen, vilket även Tit 1:10, 14 kan ge ett visst stöd för (Mounce 2000:32). Då vi tidigare har sett att homosexualitet definitivt var förbjudet i den mosaiska lagen men inte i alla andra samtida lagar (Caragounis 2000:68) kan även detta tala för att det är den mosaiska lagen som här är i fokus.

1:9-11

⁽⁹⁾ och inser att den inte är till för rättfärdiga utan för laglösa och upproriska, gudlösa och syndare, oheliga och oandliga, för dem som misshandlar sin far och mor, för dråpare, ⁽¹⁰⁾ för dem som utövar otukt och homosexualitet, för slavhandlare, lögnare, menedare och för alla som står emot den sunda läran – ⁽¹¹⁾ detta enligt det evangelium om den välsignade Gudens härlighet, som har anförtrotts åt mig.

Paulus går nu vidare i sin undervisning om Guds lag och poängterar att lagen inte är till för "de rättfärdiga" dvs. de troende, utan för de som lever "utan lag" (v.9, Bibel 2000). Bakgrunden till resonemanget finner vi i Gal 5:22-23 där Paulus säger att den som har Anden och bär dess frukt har

gått in i ett liv där lagen inte längre utövar sin legala funktion (Fee 2011:45). Men för de "laglösa" är det annorlunda och listan av synder i v. 9–10 ger tydliga exempel på överträdelser som bryter mot Guds lag och som därmed inte är förenliga med det liv Gud vill att vi ska leva. Det är utifrån detta vi ska förstå Paulus ord om att lagen inte är till för de i Kristus rättfärdiga ett utan för de laglösa (v.9) som behöver vända om och genom det nya livet i Kristus komma på rätt sida lagen.

De synder Paulus räknar upp i sin lista anspelar på ett mer eller mindre tydligt sätt till dekalogen dvs. de tio budorden i 2 Mos 20. Listan kan katalogiseras på olika sätt, men det är slående att dessa ord verkar bilda en form negativ dekalog i tio punkter (Köstenberger m.fl. 2006:502). De tre första ordparen uppfattas hänvisa till dekalogens första del medan det fjärde ordparet tillsammans med de övriga synderna som räknas upp med dekalogens andra del.

De första tre ordparen kopplar inte direkt till något konkret budord i dekalogen, men orden tar riktning av beteende som traditionellt kännetecknas av uppror, avgudadyrkan, hedniska profana handlingar och motstånd mot dyrkan av Israels Gud, vilket går i klar linje med dekalogens första del (Towner 2006:125).

En lista över Paulus uppräknade synder och dess beröringspunkter till 2 Mos 20 kan se ut enligt följande:

Paulus ord i 1 Tim 1:9-10	Eko från budorden i 2 Mos 20
Laglösa- upproriska	
Gudlösa- syndare	
Oheliga- oandliga	
Misshandlar sin far och mor	Hedra far och mor (Bud 4)
Dråpare	Inte mörda (Bud 5)
Otukt	Inte begå äktenskapsbrott (Bud 6)
Homosexualitet	Inte begå äktenskapsbrott (Bud 6)

Slavhandlare/Människorövare	Du ska inte stjäla (Bud 7)
Lögnare	Du ska inte bära falskt vittnesbörd (Bud 8)
Menedare	Du ska inte bära falskt vittnesbörd (Bud 8)
Summering: Allt som går emot den sunda läran. (v10)	

Paulus koppling till de tio budorden är slående och teologen Philip Towner skriver att Paulus lista är ett eko från dekalogen och att den är nära nog för att inte missas, och bred nog att även appellera till det hellenska örat i kyrkan (2006:125). Paulus summering av listan i v.10 "och allt annat som strider mot den sunda läran" (Bibel 2000) visar att listan ger centrala exempel på synder, men att den inte täcker in allt det som går emot den sunda läran.³⁵

Det grekiska ordet i v.10 som Folkbibeln översätter "homosexualitet" och som Bibel 2000 översätter "män som ligger med män" är *arsenokoitēs*. I genomgången av 1 Kor 6 har vi sett att ordet inkluderar alla män som tar den aktiva rollen i det homosexuella samspelet och betonar inte en särskild sorts homosexualitet (Gagnon 2001:325). Bibel 2000 översättning är här bra och beskriver ordets innebörd på ett tydligt sätt. Vi har också sett att ordet troligen är en sammansättning av orden *arsēn* (man) och *koitē* (säng) där det förstnämnda (*arsēn*) betonar det manliga könsorganet snarare än man i allmänhet och det sistnämnda (*koitē*) har en klar sexuell dimension. Vi har också poängterat att ordets troliga härkomst är från 3 Mos 18, 20 där homosexualitet också tas upp och fördöms. Detta stärker ytterligare uppfattningen om att Paulus i 1 Tim 1 har en gammaltestamentlig utgångspunkt i sitt teologiska resonemang och att han därför i likhet med GT också fördömer alla former av homosexualitet.

2.2.2.3.1 Tolkningsvägar i 1 Tim 1:10

Det finns olika sätt att uppfatta och tolka textsammanhanget 1 Tim 1:10 där homosexualitet nämns. Jag vill här kort redogöra för tankegången i två av dem.

³⁵ Liknande summering finns i Rom 13:9, Gal 5:21.

A) Det finns en uppfattning att orden "otukt" (*pornios*) "homosexualitet" (*arsenokoitais*) och "slavhandlare" (*andrapodistais*) i v10 höra ihop och behandlar samma ämne. I boken *New Testament and Homosexuality* driver Robin Scroggs³⁶ denna uppfattning.³⁷ Scroggs ger ordet *pornoi* sin mest restriktiva betydelse som manlig prostituerad³⁸ snarare än den bredare förståelsen som vi ofta finner i NT och som beskriver en sexuell omoralisk person. Scroggs fortsätter sedan på inslagen linje och menar att "homosexualitet" (*arsenokoitai*) ska uppfattas i en begränsad betydelse till män som ligger med ovan nämnda manliga prostituerade (*pornoi*). Det avslutande ordet "slavhandlare" (*andrapodistais*) uppfattas sedan inom föregående sammanhang av sexuella termer syfta till slavhandlare som säljer dessa pojkar och flickor till bordeller (Scroggs 1983:119-120).

Denna förståelse av ordet "slavhandlare" (*andrapodistai*) fick bifall i en artikel 1999 av J. Albert Harrill³⁹ som visar att ordet bokstavligt betyder "människotjuv" och var en nedsättande term på en viss typ av beryktade slavhandlare som skaffade slavar genom olagliga medel och på ett smutsigt sätt. Istället för att begränsa slavhandeln till utlänningar eller krigsfångar bortförde dessa slavhandlare illegalt även fria medborgare, eller slavar från medborgare från det egna landet. Harrill skriver att dessa slavhandlare hade ett rykte om att dölja slavernas defekter med avsikten att kunna sälja slaverna till ett högre pris. Slavhandlare var också kända för att utöva pseudomedicin och pseudofarmakologi för att fördröja puberteten hos manliga slavar och därmed förstärka slavens "mjukhet". De tog bl.a. också bort ansikts- och armhålsår, blekte slavens hud osv. När dessa metoder inte längre gav önskat resultat var vissa slavhandlare inte avskräckta för att kastrera dem. Genom att begå sådana handlingar hoppades slavhandlare på att väcka det homoerotiska intresset hos vissa av deras kunder. Ibland såldes dessa feminiserade slaverna till bordeller (Harrill:1999:97-122).

I detta har vi nu sett att det påstås finnas en koppling mellan orden "slavhandlare" (*andrapodistai*), "den aktiva partner i en homoerotisk handling" (*arsenokoitai*) och "otukt"

³⁶ Har varit Professor i Biblical Theology, Union Theological Seminary, New York.

³⁷ Niclas Öjebrandt ställer sig bakom denna tolkning i boken *Välkomna varandra* (2017:123).

³⁸ Vanligt grekiskt sätt att använda ordet. Se BAGD:855.

³⁹ Professor of History and Classics at The Ohio State University.

Journal of Biblical Literature Vol. 118, No. 1 (Spring, 1999), pp. 97-122

(*pornois*). När Paulus använder dessa ord i samma vers och efter varandra skulle detta därmed kunna innebära att det är just denna specifika slavhandel med dessa sexuellt utsatta människor som Paulus talar om och förkastar i 1 Tim 1:10.

Men till detta bör vi påpeka ett antal saker. För det första bör vi förstå att ordens möjliga samband inte betyder att just dessa ovan nämnda samband skulle vara aktuella i 1 Tim 1:10. Professor Robert Gagnon skriver:

However, there is a difference between recognizing some overlap in the semantic fields of the two terms on the one hand and restricting the semantic fields of each term only to such an overlap on the other hand. (Gagnon 2001:333).

Gagnon menar att det är en sak att se möjliga språkliga beröringspunkter mellan orden, men en annan sak att begränsa ordens betydelse till att endast användas på ett sådant sättet. För det andra bör vi observera att användandet av den kriminella betydelsen av ordet *andrapodistai* utifrån feminiserande slavar verkar ha varit begränsad. Mer centralt var den illegala kidnappningen av fria medborgare, och då oavsett om en ev. feminisering av slaven för homosexuella kunder hade genomförts (Gagnon 2001:333-334). Vi kan även se något av detta i den grekisk- judiske filosofen Filons lagtext *Spec. Leg* 4.13-19 som behandlar *andrapodistai* utan att en enda gång nämna homosexuell prostitution. Kidnappning av fria medborgare verkade däremot varit det som Filon framför allt förknippade med ordet.⁴⁰

- B) Det finns också argument som pekar på att Paulus ord i 1 Tim 1 kan uppfattas gå in under dekalogens bud om äktenskapsbrott snarare än slavhandel. Denna uppfattning kan underbyggas utifrån både judiska och tidiga kristna skrifter.

I sammanfattningen av dekalogen i *Pseudo-Phocylides* 3-8⁴¹ ser vi hur homosexuella beteenden sammanbinds med äktenskapsbrott (Wilson 2005:73, 196) i likhet med det vi ser

⁴⁰ Läs Filons texter i *The works of Philo: complete and unabridged*, översatt av C.D Yonge. Aktuell lagtext kan läsas på s617-618. Se referenslista.

⁴¹ Phocylides var poet i grekiska Miletos i mitten av sjätte århundradet f. Kr. Han betraktades som en stor auktoritet i etiska frågor och det som berörde ett rätt beteende i det dagliga livet. *Pseudo-Phocylides* är en dikt bestående av 230 verser som inte är skriven av Phocylides själv utan troligen av en judisk visdomspoet som skrev under Phocylides namn. Texten är troligen skriven någon gång mellan år 50 f.Kr till 100 e.Kr. Den är en viktig källa för vår förståelse av etik och moral i det dagliga livet inom ramen för diasporajudedom och ger också en bakgrund till flera rådgivande texter som

i 1 Kor 6:9. Här ser vi också hur dessa ord tydligt skiljs från dekalogens bud om att inte stjäla. Det sistnämnda är en viktig iakttagelse då vi sett hur Scroggs i sin argumentation vill peka på hur orden *andrapodistai* (slavhandel, dvs att stjäla) och *arsenokoitai* (den aktiva partner i en homoerotisk handling) i 1 Tim 1 hänger samman.

Vi kan också se hur den grekisk-judiske filosofen Filon i hans skrift *De Specialibus Legibus* ("särskilda lagar") tydligt särskiljer slavhandel och sexuella synder och hur de sexuella synderna tydligt beskrivs finnas under budet om äktenskapsbrott. Speciallag 4 behandlar lagar utifrån det sjunde (stöld), åttonde och nionde budet i dekalogen och här finner vi att Filon placerar slavhandel (*andrapodistai*). Se 4:13-19. I speciallag 3:1-81 behandlas lagar utifrån dekalogens femte och sjätte (äktenskapsbrott) bud där äktenskapsbrott och en rad andra olika sexuella synder tas upp.⁴² Hos Filon finner vi alltså inte en koppling mellan ordet "slavhandlare" (*andrapodistai*) och sexuella synder, men vi ser däremot att många olika sexuella synder uppfattas höra till budet om äktenskapsbrott.

Vi kan även se att pederasti nämns i den tidiga kristna skriften *Didache* 2:2⁴³ och att detta tillsammans med otukt läggs till budordet om äktenskapsbrott. Om detta sammanhang i *Didache* med dess utökade beskrivning av sexuella synder skriver teologen Kurt Niederwimmer i sin kommentar (Hermenei- serien) att dessa ord refererar till sexuellt onaturliga handlingar av vilket slag som helst (1998:89).⁴⁴

Detta visar att det finns belägg i såväl judiska som kristna skrifter för att äktenskapsbrott och slavhandel inte behöver höra samman. Vi har också sett att äktenskapsbrott både bland judar och kristna uppfattats utifrån ett brett perspektiv som inkluderar många olika typer av sexuella synder. Det finns därmed gott stöd för att Paulus tal om den aktiva parten i en homoerotisk handling i 1 Tim 1 inte har med den homoerotisk slavhandeln att göra utan snarare handlar om homosexuella handlingar som bör kopplas till budet för äktenskapsbrott.

finns i NT. (Harrington, D. J. (2000). Pseudo-Philo. In *Dictionary of New Testament Background: A compendium of contemporary biblical scholarship* (electronic ed., pp. 864–868). Downers Grove, IL: InterVarsity Press.)

⁴² Läs Filons lagar i boken *The works of Philo: complete and unabridged*. (Yonge 1995:594-615, 617-618.)

⁴³ *Didache* skrevs ca. 100 e.Kr och kan uppfattas som en manual för den tidiga kyrkans undervisning

⁴⁴ Se också Robert Gagnon, 2001:336.

Summering

I 1 Tim 1:3-11 har vi sett att de synder som Paulus listar uttrycker och visar på ett liv som inte är i linje med Guds vilja och avsikter. Listan står i klar kontrast till den sunda läran som utgår ifrån en sann och uppriktig kärlek och som klarlägger människans synd och behov av frälsning. Vi har även sett att det finns mycket som talar för att Paulus i 1 Tim tar sin teologiska utgångspunkt i GT vilket också det nära sambandet till dekalogen i 2 Mos 20 visar. Detta är en viktig iakttagelse när vi överväger de olika tolkningsalternativen för orden slavhandlare, homosexualitet och otukt. Vi har sett att orden kan uppfattas och användas på flera olika sätt, där min uppfattning är att 1 Tim 1 på ett övertygande sätt visar att Paulus utifrån en gammaltestamentlig utgångspunkt kopplar samman homosexualitet med äktenskapsbrott. Därför är den naturliga förståelsen av 1 Tim 1:3-11 att homosexualitet (homosexuella handlingar) inte är förenligt med den sunda läran (v.10) dvs. den undervisning som går i linje med det evangelium Gud anförtrott åt Paulus (v.11).

2.2.2.4. Respons på alternativa tolkningar utifrån boken *Välkomna varandra*

Boken *Välkomna varandra* (2017) tar upp ett angeläget ämne där ett antal författare problematiserar och lyfter de homosexuellas situation utifrån ett bejakande perspektiv. Författarna beskriver den traditionella frikyrkliga bibeltolkningen och bibeltillämpningen som problematisk och ohållbar. Boken lyfter på ett medryckande sätt upp homosexuellas upplevelse av mötet med den kristna kyrkan och beskriver hur svåra dessa möten har varit för många. I detta har boken ett aktuellt och viktigt ärende som kyrkan behöver ta på största allvar då kyrkans svårighet att samtala om homosexualitet allt för ofta skapat låsningar och onödigt lidande.

Min uppfattning är dock att bokens teologiska resonemang bygger på en subjektiv bibelförståelse som utgår ifrån vad en enskild person på olika sätt upplever vara rätt och naturligt. Bokens författare försöker också skapa misstro mot traditionell bibeltolkning och sätta den i kontrast till perspektiv som kärlek och tolerans. Bokens teologiska bevis är långt ifrån övertygande och många exempel skulle här kunna lyftas fram. Försök till seriös bibeltolkning görs till viss del i bl.a. i Niclas Öjebrandts kapitel "Vad fördömer Bibeln", men detta teologiska arbete saknar ofta relevanta källor och utläggningen av Romarbrevet är på många sätt högst anmärkningsvärd. Jag vill här kommentera detta sistnämnda kapitel lite närmare.

Niclas Öjebrandt inleder sitt kapitel med att säga att han har fått en radikalt förändrad syn på homosexuell identitet där han nu uppfattar detta som en medfödd del av en människas personlighet. Utifrån detta läser han nu också Bibelns texter om homosexualitet på ett nytt sätt och menar att vi alla behöver göra en grundlig omläsning av Bibelns texter. Det första steget i denna nya läsning är att skapa misstro och osäkerhet för de texter som berör ämnet. Han inleder med att säga att allt fler bibeltolkare är överens om att fem av Bibelns sex texter som berör homosexualitet är tveksamma som underlag för att fördöma samkönade relationer och att dessa texter snarare handlar om otukt och övergrepp (Öjebrandt 2017:110–111). Genom denna manöver underkänner Öjebrandt i ett enda slag fem av Bibelns texter rörande homosexualitet och skapar omgående en osäkerhet kring alla de aktuella bibeltexter som berör ämnet, och detta utan att ge en enda referens till vilka bibeltolkare han tänker på eller hur dessa resonerar. Efter denna inledning säger författaren: "Hur hanterar vi det faktum att vi står med en enda text som verkar göra en koppling mellan män som ligger med män och skapelsens ordning?" (Öjebrandt 2017:111). Författaren menar nu att det är *ett faktum* att det endast finns en relevant bibeltext som idag är aktuell rörande homosexualitet vilket är anmärkningsvärt med tanke på den omfattande diskussion som finns kring dessa texter.

Författarens subjektiva bibeltolkning kommer också tydligt fram då han skriver att våra frågor om bibeltexterna och de svar vi där finner måste vara kopplade till och utgå ifrån verkliga människor och livssituationer i vår tid. Det är naturligt att teologi på olika sätt behöver kopplas till aktuell tid och till de människor som ska ta emot evangeliet, men den bibeltolkning som Öjebrandt utifrån detta lyfter fram är från mitt perspektiv mycket bekymmersam då den kommer att ge olika svar beroende på vilka värderingar som finns i det omkringliggande samhället. I en sådan bibeltolkning riskerar det vi finner i vår samtid bli mer avgörande än det vi läser i Bibeln. Enligt min mening behöver bibeltexterna läsas utifrån sitt historiska sammanhang och tolkas oberoende av tidsenliga tendenser. Bibelns *budskap* är oföränderligt i varje tid, men sättet att presentera evangeliet och till viss mån även hur vi lever ut det förändras däremot i varje tid och utifrån rådande kultur.

Gällande lagarna i 3 Mos 18 och 20 vill författaren göra gällande att dessa lagar i stort inte längre gäller då de är skrivna i en annan tid. Han menar också att kyrkan idag på ett selektivt sätt väljer ut lagar från 3 Mos och att kyrkan i detta får problem när dessa lagar sedan uppfattas gälla idag. Som svar på detta bör vi vara medvetna om att de gammaltestamentliga lagarnas plats i det nya förbundet är en mycket omdiskuterad fråga bland teologer, vilket leder till ödmjukhet när vi närmar oss detta ämne. Med detta sagt är det värt att notera att GT för det första inte gör en systematisk

åtskillnad mellan rituella och moraliska lagar, vilket är tydligt i 3 Mos 18:6–18 där vi kan se att helighetslagar står tillsammans med lagar mot t.ex. incest (Hays 2013:495). Detta innebär att vi här likt i andra texter kan se att olika typer av lagar i GT står tillsammans, men att dessa lagar inte bör blandas samman eller likställas. För det andra menar jag att kyrkans val av lagar från GT har sin klara utgångspunkt i NT:s texter, vilket i sin tur har sin grund i den förändring som det nya förbundet i Kristus har medfört. Kristus uppfyller många av GT:s lagar som därmed får sitt slut. Vidare menar jag att argumentet om att vi som kyrka borde lämna dessa lagar på grund av de hårda straff som i GT är förenade med dessa lagar och som vi idag förövrigt inte utdömer missar skillnaden mellan GT och NT:s nådesbudskap. I NT är det klart att Gud ser lika allvarligt som tidigare på synden, men att domen av synden nu efter Jesus försoningsverk framför allt kommer på den yttersta dagen. Nådens budskap är att det fortfarande finns tid för omvändelse. Den uppskjutna domen säger därmed inget om att Gud i NT ser mindre allvarligt på homosexualitet som synd jämfört med GT.

Öjebrandt menar också att det saknas tolkningsram i GT för hur förbudet mot homosexualitet i 3 Mos ska tolkas och att vi därför är utlämnade till ytterst vaga teorier om lagtextens motiv. Till detta bör sägas att 3 Mos 18 och 20 oavsett motiv klart vänder sig mot utlevd homosexualitet och att judarna också historiskt tolkat texten så. I min genomgång har jag visat på referenser till judiska källor som Filon och Josefus där de klart fördömer homosexuella handlingar. Motiv till förbudet går bl.a. att finna i skapelseberättelsen där Gud skapade man och kvinna olika, till att vara tillsammans och för att komplettera varandra. Vi kan också se Guds starka uppmaning i 1 Mos 1:28 om att vara fruktsamma och att föröka sig. Paulus visar också ett klart GT-motiv i Rom 1 där han visar att homosexualitet inte ligger i samklang med skaparens intentioner med skapelsen och att vi därmed inte heller kan uppfatta detta vara normalt. Detta visar att GT:s förbud mot homosexualitet är starkt underbyggt i både bibeltexter och i dess samtida källor. Öjebrandts påstående om ”vaga teorier” mynnar därmed ut i en egen dåligt underbyggd teori.

I mötet med NT:s texter görs genomgående klara påståenden, och detta ofta utan referenser som styrker det författaren hävdar. Gällande homosexualitet i antiken påstås att det vi idag kallar ”homosexuell läggning” knappast var känt på NT:s tid och att Paulus i sina texter inte refererar till homosexualitet som en medfödd läggning eller som en sexuell identitet. Chrys Caragounis diskuterar detta i sin bok (2000) och visar flera exempel på att människor i antiken klart kände till det vi idag kallar medfödd homosexuell läggning. Vi kan också konstatera att Paulus växte upp i den grekiska staden Tarsus och var välutbildad, vilket innebar att han naturligtvis måste känt till den

mångfald av sexualitet som fanns i det grekiska samhället och därmed också det vi idag kallar medfödd homosexuell läggning, då detta var känt. Här behöver Öjebrandt uppvisa bevis på motsatsen.

I genomgången av 1 Kor 6 lyfts orden *malakos* och *arsenokoitēs* fram och här menar Öjebrandt att betydelsen av dessa ord är mycket osäker. Jag har själv kommenterat dessa ord, dess betydelse och bakgrund i min genomgång av framför allt 1 Kor 6, och det är rätt att orden är omdiskuterade. Men jag har visat att det både finns rimliga belägg till ordens bakgrund och betydelse. Öjebrandt menar att ordet *malakos* före 1900-talet översatts med ordet *veklingar* och att ordet fram till dess därmed skulle ha saknat sexuella anspelningar. Att ordet i modern tid översatts på det ena eller andra sättet saknar betydelse då vi framför allt behöver se hur ordet uppfattats och har använts i antika texter och uppfattades på Bibelns tid. Gunnar Samuelsson visar i sin genomgång av de antika texterna att det finns en klar koppling mellan *malakos* och homosexuella handlingar i de antika texterna,⁴⁵ men att det inte går att sätta ett likhetstecken mellan *malakos* och homosexuella handlingar (Samuelsson 1999:102-103). Utifrån detta förlorar Öjebrandts argumentation om att ordet *malakos* skulle sakna sexuella anspelningar sin innebörd och visar sig vara felaktigt. Gällande ordet *arsenokoitēs* menar Öjebrandt att det finns en *teori* om att Paulus hämtat och bildat ordet från 3 Mos 18 och 20, vilket jag och andra utifrån framlagda argument menar är sannolikt. Sammantaget menar Öjebrandt att det är för osäkert att dra för långtgående slutsatser av dessa ord då det enligt honom finns en för stor "osäkerhet" kring dem vilket jag menar är en överdriven osäkerhet för att utifrån Bibeln som helhet kunna ta ställning i sakfrågan.

Den tolkning som sedan följer av 1 Kor 6 och som författaren anser "rimlig" måste ses utifrån att författaren tidigare sagt att vi behöver tolka dessa texter utifrån verkliga människor och livssituationer i vår tid. Texten uppfattas utifrån detta handla om sådana handlingar som vi även idag skulle anse omoraliska och brottsliga och inte om kärleksfulla relationer i en trogen livsgemenskap (Öjebrandt 2017:121). Att läsa texten utifrån att den fördömer trogna homosexuella relationer menar författaren är att sträcka läsningen långt utanför de gränser Paulus rimligtvis kan ha menat när han skrev texten.

⁴⁵ Se bl.a. Filon, *Spec. Leg.* 2.49-50. Filon, *Abr.* 135-136.

Det finns här mycket att kommentera och jag har i min genomgång av texten visat att Paulus på flera sätt i sin argumentation visar att han står i kontinuitet med GT:s moraliska lagar i 3 Mos 18, 20 och att han därmed också utifrån denna bakgrund högst sannolikt inte tillåter några homosexuella handlingar oavsett bakgrund. Öjebrandt har här i sin argumentation endast visat upp ett fåtal antaganden utan sakliga referenser vilket måste anses nödvändigt.

Kapitlets utläggning av Romarbrevet 1 är på många sätt uppseendeväckande. Resonemanget bygger på att Paulus skriver sitt brev för att på olika sätt gå i polemik med Rom och kejsaren. Kap 1:1-17 sägs handla om hur Kristus sätts emot Kejsaren. Paulus uppfattas här poängtera att han är Kristi slav och förkunnare snarare än kejsarens slav och förkunnare av hans evangelium. I v18-32 uppfattas Paulus sedan på olika sätt angripa kejsarkulten med dess promiskuösa livsstil. Öjebrandt lyfter här fram att ledande forskare lagt fram avgörande argument om Romarbrevets inledningskapitel som visar att kapitlet bör läsas på detta sätt (Öjebrandt 2017:125). Detta leder sedan till en tolkning av texten utifrån kejsare Nero och hans hovs promiskuösa sexualitet och syndiga lustar. Paulus långa syndalista är utifrån detta en attack mot kejsaren, hans hov och den tillbedjan som fanns omkring honom. Denna tolkning leder till slutsatsen att Paulus i Rom 1 fördömer kejsarens brutala och gränslösa livsstil och inte den trogna och kärleksfulla homosexualitet vi ser idag.

Detta sätt att läsa Rom 1 bygger inte på en närläsning av texten. I min genomgång av en stor mängd relevant kommentarlitteratur av Romarbrevet har jag inte funnit en enda kommentator som tolkar talet om homosexualitet på ett liknande sätt som Öjebrandt. Att Romarbrevets budskap på olika sätt kan vara utmanande för den världsliga makten och att Paulus sätt att presentera evangeliet kan ha haft dimensioner av kritik mot den omkringliggande synden är en sak, men att kapitlets syfte skulle vara att på detta sätt gå i polemik med Rom och att talet om homosexualitet skulle utgå från kejsaren och hans hov är långt ifrån självklart. Det är anmärkningsvärt att författaren inte hänvisar till några argument från de teologer han hänvisar till och som han menar ska ha lagt fram avgörande argument för hans tolkning av Romabrevet.

I och med att Öjebrandt inte lyfter fram vad de teologer han hänvisar till säger sökte jag upp de båda referenserna för att själv se efter. N.T. Wrights text (Wright 2013:237-254) från 2002⁴⁶

⁴⁶ Originally published in *A Royal Priesthood: The Use of the Bible Ethically and Politically* (ed. C. Bartholomew; Carlisle: Paternoster, 2002), 173-93. Texten kan också läsas på webben: <http://ntwrightpage.com/2016/07/12/paul-and-caesar-a-new-reading-of-romans/>

argumenterar för en läsning av Romarbrevet utifrån att evangeliet kommer med en ny världsordning och hur denna på olika sätt utmanar den världsliga makten. Wrights genomgång vill visa hur denna teologi framkommer i Romarbrevet som helhet och hur den kan förenas med Paulus övriga teologi som t.ex. Jesu död och uppståndelse, rättfärdiggörelse genom tro och att gudsfolket nu även innefattar hedningarna.

Wright's text är på många sätt intressant, men den nämner inget om homosexualitet och kan inte alls uppfattas ge stöd till Öjebrandts tolkning att Paulus syndakatalog är direkt kopplad till kejsarens promiskuösa livsstil. Wright kopplar sin politiska läsning till Rom 1:1-17, inte till 1:18-32. Jag får uppfattningen att Wright i sin argumentation om Guds nya skapelse visar att inte någon av de synder kapitlet innehåller är förenliga med den nya skapelse som Guds Ande håller på att forma i världen. När jag tittar på Wrights kommentar *Paul for Everyone: Romans Part 1* (2008)⁴⁷ som är skriven sex år efter ovan nämnda artikel kan vi se att Wright menar att Paulus i talet om homosexualitet tydligt utgår från skapelseberättelsen och att Paulus här i Rom 1 inte hänvisar till några speciellt utvalda människor i sin syndakatalog. Ett sådant sätt tänka är enligt Wright ett individualistiskt och modernt sätt att tänka. Istället menar han att Paulus här vill visa hela mänsklighetens förfall från Guds skapelsetanke. Wright avslutar sin utläggning med att säga: "He sees the practice of same-sex relations as a sign that the human world in general is out of joint" (Wright 2004:23).⁴⁸ Utifrån detta kan vi med säkerhet säga att N.T. Wright inte stödjer den tolkning Öjebrandt gör av Rom 1 utifrån homosexualitetsfrågan.

Den andra referensen som hänvisas till är Robert Jewetts kommentar av Romarbrevet (2006) i Hermeneia-serien. Denna kommentar är mycket omfattande och lämnar få perspektiv okommenterade. Jewett menar även han att det finns en genomgående polemik med den världsliga makten i Romarbrevet och att Jesu evangelium på flera områden utmanar kejsaren och hans ställning som världens Herre (Jewett 2006:100-101), men Jewett driver inte detta som mer än ett underliggande perspektiv.

När vi tittar på den aktuella texten om homosexualitet ser jag dock ingen av Öjebrandts tolkningar i Jewetts text. Budskapet är istället att Paulus här tydligt fördömer homosexuella handlingar och att

⁴⁷ Se också Wrights kommentar av Romarbrevet i *The New Interpreter's Bible*, vol. 10, s413-436.

⁴⁸ Wright säger också avslutningsvis: "Paul clearly sees homosexual behaviour as ultimately a form of human deconstruction. He is not saying that everyone who discovers homosexual instincts has chosen to commit idolatry and has chosen homosexual behaviour as a part of that; rather, he is saying that in a world where men and women have refused to honour God this is the kind of thing you will find." (Wright 2013:266)

texten handlar om hela mänsklighetens förfall i synd snarare än enskilda individers synd. Jewett ståndpunkter sammanfattas bra i orden: "Paul simply follows the line of his Jewish cultural tradition by construing the entire realm of homosexual relations as evidence that divine wrath was active therein." (2006:179). Vi kan utifrån detta säga att Jewett ger ett visst stöd till att läsa Romarbrevet utifrån att Paulus går i polemik med kejsaren och den världsliga makten, men det finns inget i Jewetts text som stödjer eller ger underlag för Öjebrandts tolkningar och påståenden om att Paulus specifikt har det kejsarliga hovet och dessa promiskuösa livsstil för ögonen när han bl.a. talar om homosexualitet. Vi kan framför allt inte heller säga att Jewetts ger stöd för Öjebrandts bejakande uppfattning gällande homosexualitet.

Detta visar att varken Wright eller Jewetts texter ger stöd för Öjebrandts tolkning av homosexualitet i Rom 1, men till detta bör sägas att Öjebrandt faktiskt inte heller hävdar detta. Han säger faktiskt att den nya läsningen av Romarbrevet som t.ex. N.T. Wright beskriver leder till dramatiska konsekvenser i hur Öjebrandt själv läser och tolkar Romarbrevets text. Tolkningen Öjebrandts ger i homosexualitetsfrågan är därmed i allra högsta grad hans egen.

Sammantaget menar jag att Niclas Öjebrandts kapitel på många sätt är problematiskt. Argumentationen utgår ofta mer ifrån nutida värderingar än bibliska och tolkningen av Romarbrevet är uppseendeväckande och saknar i det närmaste helt stöd ifrån texten och kommentarlitteraturen. Detta bör leda till att vi bör läsa detta kapitel med stor försiktighet och möta dess påståenden med stor vaksamhet.

3. Jesus och homosexualitet

Vid en genomläsning av evangelierna ser vi att Jesus inte säger något om homosexualitet. Detta kan kanske uppfattas som att Jesus inte hade något att säga om homosexualitet eller tyckte att frågan var oviktig. Att Jesus inte säger något om homosexualitet måste förstås utifrån den dåtida kontexten. Vad vi känner till fanns det på Jesus tid ingen inom judendomen som öppet ifrågasatte GT:s tydligt fördömande linje gällande homosexualitet. Att Jesus inte nämner detta ämne är därmed inte ett tecken på att han var ointresserad eller inte hade något att säga i ämnet. Hans tystnad bottnar i att han för det första aldrig fick frågan om homosexualitet och för det andra att han högst sannolikt inte hade en annan uppfattning än den gängse uppfattningen som alla i Israel var överens om.

En fråga som t.ex. däremot togs upp med Jesus var frågan om skilsmässa. På Jesus tid fanns det inom judendomen en livlig debatt om vilka orsaker som fick ligga till grund för skilsmässa. Två kända

rabbiner, Hillel och Shammai, stod för två olika tolkningar av den judiska lagen för skilsmässa där den liberala tolkningen (Hillel) hade flest anhängare. Det är utifrån denna bakgrund Jesus får frågan om skilsmässa i Matt 19. Jesus går här emot den breda tolkningen och ansluter sig till den mer konservativa (Shammai). I Jesus argumentation utgår han ifrån skapelseperspektivet där han pekar på att man och kvinna ska leva tillsammans i trogna relationer.

Vi ämnar här inte diskutera skilsmässa och möjliga orsaker för sådana utan vill här peka på att Jesus i sin argumentation för det första pekar på *skapelseordningen* och för det andra väljer den *strängare tolkningen* av lagen. Att Jesus sedan skulle stå för en nytänkande tolkning gällande homosexualitet som varken går i linje med skapelsetexterna, renlighetslagarna eller den oemotsagda gängse uppfattningen på Jesus tid förefaller därmed som högst osannolikt. Det bör också sägas att Bibeln ger orsaker där skilsmässa är tillåten (t.ex. vid otukt) och att skilsmässa därför i sig inte behöver vara synd, trots att skilsmässa inte är Guds vilja och i regel har sin grund i att olika synder har begåtts. Gällande homosexualitet går det inte att finna någon förmildrande omständighet hos varken Jesus eller i någon bibeltext.

4. Homosexualitet i antika främre orienten och antiken

Till sist i denna teologiska del vill jag säga något om homosexualitet i främre orienten och antiken. Det kan vara viktigt då Bibelns texter är skrivna under denna tid och därmed utgör kontexten till Bibelns texter.

Vi kan t.ex. i två assyriska lagtexter från GT:s tid läsa om homosexuella handlingar. (MAL A, 19, 20)⁴⁹ I dessa lagar kan vi se att det var brottsligt att anklaga någon för homosexuellt leverne utan bevis och att två män av samma sociala status hade homosexuellt umgänge med varandra såvida inte båda parterna givit sitt medgivande. Det verkar som att dessa lagar hade till avsikt att skydda människor från att på olika sätt bli utnyttjade.

⁴⁹ MAL: Middle Assyrian Laws. Är ifrån mitten av andra årtusendet, 1300-1500 f.Kr.

A §19 If a man furtively spreads rumors about his comrade, saying, "Everyone sodomizes him," or in a quarrel in public says to him, "Everyone sodomizes you," and further, "I can prove the charges against you," but he is unable to prove the charges and does not prove the charges, they shall strike that man 50 blows with rods; he shall perform the king's service for one full month; they shall cut off his hair; moreover, he shall pay 3, 600 shekels of lead. (Roth, M. T., Hoffner, H. A., & Michalowski, P. Vol 6. 1997:159)

A §20 "If a man sodomizes his comrade and they prove the charges against him and find him guilty, they shall sodomize him and they shall turn him into a eunuch." (Roth, M. T., Hoffner, H. A., & Michalowski, P. Vol 6. 1997:160)

Dessa lagar visar att det ansågs skamfullt för en man att bli penetrerad som om han var en kvinna, även om den passiva parten ställde upp frivilligt. Lagarna visar att homosexuellt umgänge dock inte var straffbart så länge det fanns en ömsesidig vilja hos båda parter. I sådana fall kunde den passiva parten inte gå till domstol och ställa den aktiva parten inför rätta (Gagnon 2001:45). Lag §19 visar därmed att homosexuellt umgänge mellan två parter av samma sociala ställning var tillåtet men ansågs mycket skamfulla, vilket förklarar bakgrunden till det skadliga i att rikta sådana "falska" anklagelser mot någon. Det förefaller som att det antogs att ingen självrespekterad man skulle vilja bli penetrerad av en annan man av samma sociala status och därmed dra skam över sig.

I lag §20 kan vi läsa om vilket straff som väntar den man som utan samtycke haft sex med en man av samma sociala status. Den person som hade utfört en sådan handling uppfattades ta den passiva personens manlighet och straffades därför enligt principen *lex talionis* (vedergällningsrätt) med kastrering.

Sammantaget visar lagarna MAL A, 19, 20 att det troligen var ovanligt att människor av samma sociala status hade homosexuella relationer då detta ansågs skamligt. Till detta bör tilläggas att homosexualitet mellan personer av högre och lägre status förekom och var vanliga. Dessa relationer kunde vara frivilliga men det fanns också relationer där personer av lägre status likt slavar, utlänningar, krigsfångar förväntades och troligen tvingades att möta de homosexuella lustarna hos sina överordnade. I dessa fall drog den aktiva parten inte någon skam över sig då detta snarare ansågs som ett tecken på en persons sociala överlägsenhet över en person i underlägsen ställning (Gagnon 2001:46).

Om vi nu breddar perspektivet verkar det i den antika främre orienten inte funnits en enhetlig uppfattning om homosexualitet och vi kan därför inte heller tala om ett enhetligt godkännande eller ogillande av homosexualitet. Richard Davidson skriver i sin bok *Flame of Yahweh: Sexuality in the Old Testament*:

In the ancient Near East, homosexual practice may be documented in Mesopotamia, Anatolia, and Egypt, and one cannot speak of uniform approval or disapproval. Homosexual activity in the setting of the cultus was apparently accepted within Mesopotamian society. The legal prohibitions of homosexual activity in the Middle Assyrian Laws prescribe the maximum penalty of castration, not death. The early Egyptian culture seems to have been more tolerant of homosexual behavior than later in Egyptian history. The discussion below highlights major

differences in attitudes toward homosexuality in the biblical material from those elsewhere in the ancient Near East. (Davidson 2007:142).

Detta visar att det under gammaltestamentlig tid inte fanns en enhetlig uppfattning gällande homosexualitet i de riken som omgav och påverkade Israel. Vi kan dock se att det var vanligt och att inget rike likt Israel hade ett totalt förbud mot homosexuella handlingar.

Om vi nu tittar på antiken kan vi se att homosexualitet på olika sätt var vanligt förkommande.⁵⁰ Den vanligaste formen var att en man hade sex med en pojke mellan 14-20 år vilket kallades *pederasti*. Eftersom Grekland var indelat i stadsstater och varje stadsstat hade sina egna lagar, traditioner och sedvänjor var synen på homosexualitet inte överallt den samma. Caragounis skriver att relationer mellan män exempelvis var accepterade i Elis och Boeotia medan de betraktades som skamliga i Ionien och bland greker som levde inom det Persiska riket. Lagarna i Sparta och Athen var negativa till homosexualitet men trots detta var homosexualitet vanligt bland män i dessa städer som i övriga Grekland (Caragounis 2000:25-26). I Rom fanns lagen *Lex Scania* (149 f.Kr)⁵¹ där penetrering av en romersk manlig medborgare var olagligt. David Instone Brewer skriver:

Now, what was allowed was the penetration of slaves or foreigners or men of very low standing. Any Roman citizen could be the penetrating partner in a homosexual act, but if you penetrated a Roman citizen, you could be prosecuted. (2015:Segment 94)⁵²

Vidare ser vi i lag *Lex Iulia* (18 f.Kr) att det var dödsstraff för romerska medborgare som var gift och samtidigt utövade homosexuella handlingar. Homosexualitet bland kvinnor förekom i det antika samhället, men var ovanligt, och få texter nämner saken.⁵³ Möjliga orsaker till detta kan nämnas att samhället var mansdominerat och att det av många ansågs som något onaturligt. När Paulus i Rom 1 därför nämner kvinnlig homosexualitet var detta uppseendeväckande även i det romerska

⁵⁰ Termerna homosexualitet eller homosexuell är moderna termer och användes inte av de gamla grekerna. Orden härleds ur grekiskans homo (samma) och det latinska sexus (sex).

⁵¹ Lagen finns idag inte bevarad, men andra skrifter refererar till den.

⁵² Referensen är hämtad från ett elektroniskt kursmaterial uppdelad i olika delar (segment). Källan är akademisk och finns att tillgå under kursutbudet på www.logos.com Se referenslista.

⁵³ I Aristoteles tal i Platons Symposion 191e kan vi läsa om kvinnlig homosexualitet: "I whence likewise are derived our man-courting women and adulteresses. All the women who are sections of the woman have no great fancy for men: they are inclined rather to women, and of this stock are the she-minions..." (Plato. Plato in Twelve Volumes, Vol. 9 translated by Harold N. Fowler. Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. 1925.)

samhället. Ordet *lesbisk* kan härledas till den grekiska ön Lesbos och poeten Sappho som skrev poesi om kärlek och tillgivenhet bland kvinnor. Hon drev en flickskola på ön och en del av hennes dikter riktades till hennes väninnor och flickelever. Eftersom de är starkt erotiska, har man tänkt att hon var homosexuell. I antiken (liksom i modern tid) var det dock delade meningar om detta.⁵⁴ På grund av misstankarna om Sappho har man under modern tid skapat begreppet "lesbian(ism)" och syftar då på kvinnlig homosexualitet.

I antiken kände man väl till stabila homosexuella relationer vilket vi kan läsa om i den antika litteraturen. I *Plutarchos* Pelopidas 18:1-5 kan vi läsa om 150 par av aktivt och passivt homosexuella soldater i Grekland (Thebai) som sattes samman på grund av sina tillgivna homosexuella relationer. Soldaternas tillgivenhet för varandra (sin partner) utnyttjades och gjorde dem mycket framgångsrika, men när de till slut besegrades av Alexander den stores pappa Filip blev han mycket berörd när han såg hur dessa soldater ända in i döden hade visat en gränslös tillgivenhet för varandra, en tillgivenhet som hade sin grund i deras homosexuella kärlek.⁵⁵ Vi kan också läsa om hur den romerske kejsaren Nero långt senare gifte sig med män vid två olika tillfällen där han vid den andra vigseln klädde sig som en brud. Men dessa så kallade äktenskap uppfattades inte på samma sätt som de mellan man och kvinna då Nero även gifte sig heterosexuellt trots att månggifte var olagligt (Keener:2009:39).

I antiken kände man också till det som vi idag skulle kalla för homosexuell läggning. Detta är inte en modern upptäckt utan ett antal antika skrifter avslöjar det som vi idag skulle kalla medfödd läggning eller olika typer av orienteringar. Filosofen Aristoteles (384-322 f.Kr) skriver bl.a. om homosexuella handlingar och kallar dessa för "sjukliga böjelser" samtidigt som han skriver: "Dessa vanor orsakas ibland av *naturlig läggning*, ibland av en ovana..." (Nikomakiska etiken

⁵⁴ Somliga förklarar Sapphos erotiska språk och relationer till sina elever på samma sätt som Sokrates filosofiska språk (genom Platon) och relationer till sina lärjungar, alltså som metaforisk och översinnlig. Redan före vår tideräkning fanns misstankar om Sapphos homosexualitet (jfr. *Oxford Classical Dictionary*, iSappho). Huruvida misstankarna var rättfärdigade eller inte är en annan fråga. Man skall alltså vara försiktig när man kallar Sappho för lesbisk.

⁵⁵ "...and when, after the battle, Philip was surveying the dead, and stopped at the place where the three hundred were lying, all where they had faced the long spears of his phalanx, with their armour, and mingled one with another, he was amazed, and on learning that this was the band of lovers and beloved, burst into tears and said: 'Perish miserably they who think that these men did or suffered aught disgraceful.'" (Plutarch. (1917). *Plutarch's Lives*. (B. Perrin, Red). Medford, MA: Harvard University Press.)

VII. v.3. i Caragounis:2000:41). Det ska dock sägas att Aristoteles inte ansåg att en medfödd så kallad "naturlig homosexuell läggning" var klandervärd, han skriver: "i de fall där naturen bär ansvaret borde ingen kalla sådana personer för obehärskade." (Nikomakiska etiken VII. v.4).

Sammantaget har vi sett att homosexualitet förekom i så väl den forntida främre orienten som i det antika Grekland. Den hellenska uppfattningen om homosexualitet varierade men var överlag positiv, men det fanns lagar som gav restriktioner. Trogna och varaktiga homosexuella relationer och medfödd homosexuell läggning var känt. Den romerska uppfattningen var i stort den samma som den hellenska då Romarriket var starkt påverkat av den hellenistiska kulturen. Detta visar att Bibelns texter är skrivna i tider där homosexualitet förekom och på olika sätt var väl accepterat.

5 Sammanfattning

I denna teologiska del har vi sett att skapelseberättelsen är en viktig utgångspunkt för all kristen teologi. Skapelseberättelsen visar oss bl.a. Guds intentioner med skapelsen, människan och hennes sexualitet. Denna uppfattning har vi sett finner stöd i Jesus egen undervisning om t.ex. äktenskap och i Paulus undervisning. Utifrån denna utgångspunkten är homosexualitet mot skaparens tanke med människans sexualitet och det som utifrån skapelsen kan uppfattas vara naturligt.

I GT har vi lyft fram 3 Mos 18 och 20 och där tittat på två versar som fördömer homosexuella handlingar. Texterna är tydligt fördömande och har därför också genom både den judiska och kristna historien uppfattats tydliga och fördömande av saken. I vårt möte med NT:s texter har vi sett att Paulus på flera sätt tydligt kopplar sin undervisning om homosexualitet med dessa texter från 3 Mos. Det tydligaste exemplet finner vi i 1 Kor 6 och Paulus användning av ordet *arsenokoitēs* vilket är sammansatt av orden "arsēn"- manlig och "koitē"- säng, vilket finns och står tillsammans i 3 Mos 19 och 20. Men även i Rom 1 och 1 Tim 1 har vi sett flera tydliga kopplingar till skapelseberättelsen och 3 Mos. Jesus nämner aldrig homosexualitet och orsaken till detta är naturlig då han för det första aldrig fick en fråga om det och för det andra knappast hade en avvikande uppfattning än den gängse uppfattningen som fanns i ämnet under hans tid.

I genomgången av de antika texterna har vi sett att det i stort fanns en bejakande uppfattning om homosexuella handlingar i den främre orienten och i antiken, men att det också fanns olika lokala restriktioner. Vi har sett att Paulus med största sannolikhet kände till hela den mångfald av

sexualitet och homosexualitet som vi idag möter i vårt samhälle. Detta inkluderar trogna kärleksfulla relationer och det vi idag kallar medfödd läggning.

Utifrån de bibliska texterna har vi sett ett konsekvent fördömande av alla homosexuella handlingar. Detta oavsett bakgrund eller motiv. Dessa handlingar beskrivs inte bara som en avvikelse från det normala utan också ett klart brott mot Guds skapelsetanke och mot Gud själv. Richard Longenecker ord summerar bra både den judiska och de tidiga kristnas uppfattning i frågan när han utifrån Paulus i Romarbrevet 1 skriver: "Paul's attitude toward homosexual behavior could hardly be more adversely expressed. For he condemns it totally—as did also all Jews and all Jewish Christians of his day." (2016:217).

Därför kan vi i samtliga texter läsa att Gud klart fördömer alla former av homosexualitet, men samtidigt inte beskriver detta som en större synd än andra exemplifierade synder. Vi har i vår genomgång av bibeltexterna sett att det inte finns ett enda bibelsammanhang som bejakar homosexuella handlingar och att de som idag på olika sätt vill omtolka Bibeln ofta faller in i en mycket spekulativ läsning av bibelordet. Kännetecknande för dessa nytolkningar är genomgående att de är subjektiva och utgår ifrån det människor tycker och känner snarare än på sakliga bibliska argument. Detta blir inte minst tydligt i boken *Välkomna varandra* där budskapet bygger på vad författarna uppfattar borde vara rimligt när två personer oavsett könssammansättning älskar varandra. Det är inte svårt att förstå att detta budskap är i tiden och utifrån vårt samhällsklimat har många sympatisörer. Men vi har i genomgången av bibelordet sett att denna populära uppfattning inte finner stöd i Bibelns texter. Med detta sagt har boken ändå en viktig poäng då den aktualiserar frågor om hur vi som kyrka på ett bra sätt kan möta aktivt homosexuella människor. Detta är en mycket viktig fråga och det är också detta del 2 i denna uppsats på olika sätt ska försöka belysa.

Del 2

Inledning

I den teologiska delen har vi sett den bibliska teologin bakom ämnet homosexualitet vilket skapar många frågor om praktiska konsekvenser av denna teologi. Jag vill nu därför i denna del lyfta fram och fundera på ett antal relevanta frågor vi som församling ofta brottas med i mötet med homosexualitet. Frågorna är komplexa och det är ofta svårt att finna enkla svar utan uppenbara negativa konsekvenser. Vi utmanas här att på ett särskilt tydligt sätt väga teologi gentemot livets praktik och inte så sällan upplevs det ena eller andra perspektivet bli lidande. Missförstånd och misstänkliggöranden mellan olika grupper med olika uppfattningar är också ofta förekommande, vilket inte så sällan skapar låsningar och beskyllningar. Grunden i detta är ofta olika typer av rädsla.

Denna del av uppsatsen ska uppfattas som en pastoral reflektion och kan med fördel användas som samtalsunderlag i en församlingsledning, vilket den t.ex. har gjort i Pingstkyrkan Helsingborg. Jag vill ge tre olika perspektiv och med Bibeln som grund försöka pröva och lyfta fram för- och nackdelar med dem. Dessa olika synsätt är smalt beskrivna där de olika perspektivens riktning är i fokus snarare än att de ska uppfattas täcka in allt. De olika utgångspunkterna går också att variera och det finns saker som utan tvekan kan läggas till eller dras ifrån. I slutet tar jag ställning till vilket perspektiv jag själv har valt och varför.

Jag vill bl.a. ta med mig följande frågor in i min reflektion:

- Behöver församlingen idag ha samma praxis som Paulus och de första kristna hade i mötet med homosexuella? Församlingen lever idag i en helt annan tid där vi i mycket ser annorlunda på liv och sexualitet jämfört med vad man gjorde i antiken. Kan detta leda till att vi idag med Bibeln som grund också kan finna en mer tidsenlig praxis i frågan om homosexualitet?
- Vad behöver en människa lämna bakom sig för att vara en kristen och komma med i församlingen? Kan man leva ett homosexuellt liv och vara kristen och medlem i en Pingstförsamling?

- Hur kan en församling på bästa sätt leda homosexuella till Jesus och vägleda dessa människor till ett liv i hans efterföljd?
- Finns det en risk att vi dömer homosexuell synd hårdare än andra uppenbara synder i församlingen?

1. En öppen syn på homosexualitet

Idag höjs allt fler röster för att församlingen måste vara öppen och att alla oavsett livsstil måste kunna välkomnas in i den kristna församlingen. Här betonas öppenhet och att alla människor är älskade av Gud och att kyrkan ska peka på Jesus snarare än på människors olika livsstilar. Så länge vi älskar varandra lever vi i det evangelium Jesus kom för att predika.

När Jesus kom till världen visade han en betydligt mer inkluderande hållning till alla människor än vad många troende på den här tiden hade upplevt vara möjligt. Han umgicks med syndare och tog gärna in hos de människor som det religiösa etablissemanget stötte bort. Jesus möter och sträcker ut sin hand till äktenskapsbryterskan i Joh 8 och tillät den syndiga kvinnan i Luk 7 att komma fram och smörja hans fötter, detta trots att det andliga etablissemanget ansåg detta vara mycket opassande. Jesus sökte ständigt upp människor och inbjöd dem till sin gemenskap. Vi läser i Bibeln att Jesus inte kom för att döma världen utan för att rädda den.

Vi ser också att alla människor behöver frälsning och att Jesus vill rädda alla människor, och sättet han gör detta på är att inbjuda alla till sig och till den gemenskap han har grundat, dvs. den kristna församlingen. Församlingen bör utifrån detta ses som ett öppet fältsjukhus, där alla kan komma för att där finna det liv som varje enskild människa är tänkt att leva, och bli den människa Gud har tänkt att vi ska vara. För en kyrka innebär detta att den också måste vara öppen och inbjuda den homosexuelle till Jesus och till den gemenskap han har grundat. Här ska dessa personer likt alla andra finna en trygghet i den sexuella läggning som har valt dem snarare än tvärt om. Att finna det liv Gud har tänkt för dem innebär att landa i den sexualitet som från början finns naturligt i dem, och att leva efter Guds trohetsideal i denna sexualitet. Ett sätt att som kyrka bekräfta denna kärlek och behovet av trohet är att lyfta äktenskapet. Det Gud välsignar i ett heterosexuellt äktenskap är inte att föreningen sker mellan en man och en kvinna utan att föreningen sker i kärlek och i trohet. Utifrån detta spelar sammansättningen av könen ingen roll utan snarare relationens innehåll dvs. kärlek och trohet. Utifrån detta är trogen homosexualitet varken en synd eller ett problem utan

behöver ses i ljuset av vad som är naturligt hos människan och att hon lever troget i den sexualitet som är naturligt nerlagt i henne.

Det är också värt att notera, att de första texterna om homosexualitet i Bibeln är skrivna innan Jesus kom till jorden för att förkroppsliga och uppenbara Guds hemlighet om en frälsning som nu inkluderar alla människor. För det andra ser vi att det finns argument som pekar på att flera av Paulus texter om homosexualitet handlar om pederasti och inte om ömsesidigt kärleksfulla relationer. För det tredje hade Paulus och de första kristna bevisligen svårt att se vidden av den nya öppenhet som Jesus budskap innebar. I Apg 15 ser vi hur diskussionen om hedningarna till slut ledde fram till ett *vidgat* perspektiv av Jesus evangelium. Evangeliet gäller nu alla och utifrån denna insikt säger Petrus "Nu förstår jag verkligen att Gud inte gör skillnad på människor." (Apg 10:34). Detta innebär att evangeliet visar en expansion och en insikt av att alla som nu söker Jesus är välkomna, vilket också då måste gälla homosexuella. Utifrån detta behöver vi fråga oss på vilken grund homosexuella som lever i trogna relationer ska ställas utanför den nåd Jesus kommit med och erbjuder, när de lever i den sexualitet skapelsen givit dem?

Till detta bör också tilläggas att Paulus ord i NT tydligt betonar promiskuösa sexuella och homosexuella relationer. Det är i det promiskuösa som synden i Paulus ord ligger och inte i homosexualiteten i sig. Kyrkan har här traditionellt missuppfattat Paulus ord och missat delar av Jesus evangelium, som inkluderar alla som vill komma till honom, och att de kan komma precis som de är. Utifrån detta resonemang ser vi att det inte finns någon orsak att idag utestänga homosexuella från församlingen, och att vi därför idag även kan välsigna och bejaka trogna homosexuella relationer.

2. En klassisk syn på homosexualitet

I denna uppfattning lyfts bibelordet upp som normgivande och uppfattas inte ge någon öppning för en homosexuell livsstil. Från skapelsen skapade Gud mannen och kvinnan att leva tillsammans och att föröka sig på jorden. Föreningen mellan man och kvinna är utifrån skapelseordningen välsignad och norm för den mänsklighet Gud skapat. Det är utifrån detta vi sedan ser ett konsekvent fördömande av alla sexuella förbindelser utanför det heterosexuella äktenskapet. Homosexualitet är en del av det Gud fördömer, då den är ett uttryck för mänsklighetens fall från Guds skapelseordning och därmed också en synd.

I GT ser vi att homosexualitet helt döms ut och beskrivs inte vara förenligt med en troendes liv. Historien visar att den judiska tolkningen och förståelsen av Guds bud gällande homosexualitet också har varit helt samstämmig. Jesus utgår ifrån denna helt accepterade tolkning av GT:s ord och Paulus tar också han sitt avstamp i detta ord, när han helt fördömer homosexuella handlingar och säger att dessa inte är förenliga med det liv som hör till den nya och upprättade skapelsen. En utlevd homosexualitet är enligt 1 Kor 6:9-11 lika mycket synd som äktenskapsbrott, lögn och avgudadyrkan, och det framgår tydligt att de kristna nu efter sin omvändelse har lämnat ett sådant liv bakom sig. Dessa handlingar står under Guds dom.

Att uppfatta Jesus kärleksbudskap som att det skulle ge underlag för att acceptera en homosexuell livsstil är att missförstå stora delar av hans budskap. Det är riktigt att Jesus kom för att möta alla människor, och att Gud i Jesus nu breddar sin förkunnelse om frälsning till att nu inkludera alla människor. Men det är slående att Jesus vid varje tillfälle av omfamnande även pekar på omvändelse. I Joh 8 säger Jesus till den anklagade kvinnan att lämna sin gamla livsstil och att inte synda mer. I Luk 7 ser vi att kvinnan som smörjer Jesu fötter blir förlåten, vilket vanligen också innebär att personen även lämnar sin gamla livsstil i synd bakom sig (Se Luk 7:47).

Jesus säger att han har kommit för att vittna om sanningen, vilket bl.a. innebär att Jesus pekar på sanningen om människans synd och hjälplöshet men också på en lösning genom omvändelse. Det är detta som är evangeliets glädjebudskap. Guds kärlek innebär inte att han vill låta människan förbli i en livsstil av synd utan att han vill leda henne till ett nytt liv i och genom omvändelse. I Joh 3:16 säger Jesus att Gud sände honom till världen för att världen inte skulle gå under. Detta visar för det första att Guds kärlek inkluderar alla människor och för det andra att Gud genom sin kärlek också vill leda människor från död till liv och från synd till förlåtelse. Det är denna sanning Jesus kom för att vittna om (Joh 18:37), och som kyrkan är satt att förmedla och vara en grundval för i varje tid (1 Tim 3:15).

Om kyrkan skulle acceptera och befästa homosexuella i sina sexuella handlingar vilseleder vi människor och undanhåller människor möjligheten till omvändelse. Kyrkan är likt Jesus här på jorden inte satt att skapa sanning utan att vittna om den. Oavsett vad vi tycker om sanningen om homosexualitet är vi inte satta att göra en ny sanning som passar oss eller vår tid. På domens dag är det inte vår sanning utan Guds som ligger till grund för Guds dom över människan. Jesus säger att kyrkan behöver sätta denna sanning på ljushållaren så att människor både kan se sina egna fallna liv

och vägen till Gud (Matt 5:15). Vår uppgift är därmed att vittna om sanningen och inte göra oss en ny.

Utifrån detta är människor med homosexuell läggning välkomna till Gud och är lika älskade av honom som alla andra människor. Guds kärlek till den homosexuelle är därmed aldrig uppe till diskussion. Den homosexuelle är också välkommen som medlem i Guds församling. Homosexuella handlingar är däremot inte förenliga med en kristen livsstil eller ett församlingsmedlemskap. Detta innebär att en person som aktivt lever ut homosexualitet, likt annan otukt, avgudadyrkan osv. inte kan vara en del av den kristna församlingen, om hon inte vänder om och lever i avhållsamhet. Kyrkans uppdrag är inte att välkomna alla utan att *inbjuda* alla till omvändelse och efterföljelse till Jesus.

3. En pragmatisk syn på homosexualitet

Denna hållning⁵⁶ vill vara trogen den bibeltolkning som gavs i del 1 och samtidigt vara öppen, innesluta och till viss mån bejaka människor som lever i och brottas med synder likt homosexualitet. Denna uppfattning skall inte ses som en kompromiss mellan den *öppna* och den *klassiska* hållningen utan bör snarare ses som att den utgår från ett helhetsperspektiv på människan i en pågående frälsnings- och omvändelseprocess. En springande punkt är här den pågående trosresan, som tar sin början när en person utifrån sin situation vänder om till Jesus och börjar sin vandring på trons väg.

Den pragmatiska hållningen menar att det finns en risk med en för stor fokusering på att dra gränser mellan människor och att detta lätt kan leda människor bort från Gud och till besvikelser. Historiskt kan vi möjligen också se att en allt för stor fokusering på gränsdragning lett fram till relativt få omvändelser men däremot många avståndstaganden och besvikelser. Det är alltså en önskan om att vara *tydlig* i läran och samtidigt *inkluderande* i mötet med människor som är grunden för denna mer pragmatiska hållning gällande homosexualitet. Sanning och nåd betonas i nämnd ordning där människor uppmuntras att spegla sitt liv i Jesus och formas efter honom under sin

⁵⁶ Pragmatism kan uppfattas utifrån flera olika perspektiv. Jag använder begreppet utifrån förståelsen att det som är sant och rätt inte kan frikopplas från mötet med den omkringliggande verklighet, dvs. världen vi lever i. I praktiken innebär detta att en församling i sin teologi tar in faktiska omständigheter utifrån rådande situation och utifrån detta sedan i den aktuella situationen forma praxis.

livsresa. Kyrkan uppfattas behöva möta människan där hon är snarare än där kyrkan tycker att hon borde var. Därifrån kan kyrkan sedan vandra med den troende på omvändelsens väg där hon allt mer också helgas till Kristuslikhet. I detta betonas varken försköningar eller förenklingar utan istället trons brottningskamp, men också Guds kraft till förändring, och tryggheten i att Gud finns med på vår livs- och trosresa. Församlingen betonar därmed för det första att den är öppen för alla som vill tro, för den som vill följa Jesus och som vill spegla sitt liv i och genom Bibelns texter. För det andra utgår församlingen ifrån människans rådande omständigheter när den vägleder en människa till Kristus.

För en homosexuell kommer detta troligen innebära att hon efter sin omvändelse och i ljuset av Bibeln sannolikt behöver fortsätta att brottas med sin sexualitet och att det kommer att finnas de människor som i någon form kommer att leva kvar i en aktiv homosexualitet. Då homosexualitet är så djupt förenat med den homosexuelles väsen uppfattas den homosexuella kampen kunna bli en livslång process att bearbeta likt det är för andra troende som hela livet bearbetar och ber över sina synder.

Sammantaget innebär denna pragmatiska hållning att utlevd homosexualitet anses vara synd men samtidigt något som uppfattas vara komplext, och att den kan komma att kräva en livslång process inom församlingens gemenskap. Här är det den troendes rättvändhet mot Kristus och trosresa till helgelse som betonas framför en inom detta område uppnådd helgelse. Lika lite som en människa som blir kristen per automatik klarar av att sluta synda (trots att hon skulle vilja detta) uppfattas en homosexuell per automatik kunna sluta vara homosexuell eller omgående bryta upp i sin sexualitet. Vandrigen med Jesus behöver leda till att Gud *skapar* i oss ett rent hjärta och ett förändrat inre, där den homosexuelle får kraft att i tron hitta vägar i sin sexualitet. Här vill församlingen vara den plats där detta utan fördömanden av person är och blir möjligt.

4. Reflektion

Om vi nu sammanfattar, har vi sett, att den mer *öppna hållningen* poängterar församlingens öppenhet och att Guds kärlek uppfattas vara gränslös, utifrån perspektivet att den i princip inte stänger ute något av det som vi människor uppfattar som kärlek eller som gott. De flesta oavsett uppfattning i sakfrågan är troligen överens om att Guds kärlek är oändlig, och att vi är älskade oavsett vad vi gör, men Guds kärlek är knappast gränslös i den bemärkelsen som åsyftas i denna

hållning. Guds kärlek kan även vara fostrande och tillrättavisande då Gud är kärlek och uttrycker kärlek i allt det Gud gör.

Homosexualitet uppfattas in denna hållning inte heller som synd och är därmed inte heller något som kan ses som ett problem i församlingen. Det finns många svagheter i detta resonemang. Bibeln visar konsekvent och entydigt att homosexualitet är en synd och är något vi inte skall blunda för.

Gällande den mer *traditionella uppfattningen* finns även där en del relevanta frågetecken. Historien visar att kyrkan ofta skyddat sig bakom dogmatiken (läran) och blundat för människors brottningskamp med livet. Det är lätt att säga att något är synd eller fel så länge man slipper möta de människor det gäller. Den traditionella uppfattningen har också ofta uppfattats som hård och oförstående för människors brottningskamp i livet. Den bibliska mönsterbilden har betonats som den enda möjliga och har ofta både skapat utanförskap och skuld hos dem som inte upplevt sig passa in i den. Här har kyrkan genom historien ofta misslyckats med att vara en medvandrare för människor.

Med detta sagt vill jag säga att alla dessa svårigheter i stort handlar om kyrkans historiska oförmåga att möta människor som brottas med homosexuell synd, snarare än att den skulle ha fel i sin teologi gällande homosexualitet. Att som kyrka skapa ett rum för de djupgående *livssamtalen* som går utöver mönsterbilderna har varit en stor brist, och därmed är det enligt mig kyrkans möte med människan som brustit snarare än teologin gällande homosexualitet. Den traditionella uppfattningen har en djup teologisk och historisk förankring inom kyrkan, och om kyrkan lyckas med att känna trygghet i sin teologi har den enligt min mening samtidigt goda förutsättningar att skapa trygga möten med människor som brottas med livet och med sin homosexualitet.

En praktisk sak som också kan vara en utmaning i denna hållning är att vara konsekvent gällande församlingsmedlemskap. Få församlingar har idag en praxis där man utesluter människor som t.ex. lever ut sin homosexualitet. Samtidigt skulle många av dessa församlingar aldrig välkomna en ny medlem som lever som homosexuell. Denna inkonsekvens är något en församling behöver beakta.

Det *pragmatiska synsättet* kan upplevas som lite otydlig och kräver en del förtydliganden av gränsdragningar, lärosatser, vilken typ av öppenhet som uppfattas vara ok osv. Uppfattningen om syndens allvar, och omvändelsen från synden, riskerar bli otydlig då församlingens praxis i mötet med synden kan uppfattas vara mer öppen och omfamnande än vad församlingens teologiska uppfattning av synden egentligen tillåter. Det kan också upplevas utmanande att predika att utlevd

homosexualitet är en synd om homosexuella par finns med i församlingen. Tydligheten i denna uppfattning är därför både en stor utmaning men också nyckeln till framgång. Om församlingen lyckas med denna balans kan denna hållning både ge tydlighet i syndfrågan och en öppenhet mot syndaren. Den skapar inte heller mer motsättningar än absolut nödvändigt.

Utifrån bibelordet finns åtminstone två grundläggande frågor vi pingstvännen behöver reflektera över i mötet med dessa olika förhållningssätt, och det är frågorna om *synd* och *omvändelse*. Att acceptera ett resonemang där en person säger sig tro på Jesus och vill följa honom, men sedan samtidigt aktivt leva kvar i en homosexuell synd utan ett tydligt och uttalat mål till omvändelse och avhållsamhet från denna synd, är en svår tanke att förlika sig med för en pingstförsamling med en traditionell bibeltolkning. Är det verkligen förenligt med det vi kallar omvändelse och frälsning att aktivt och medvetet leva kvar i synd? Handlar inte frälsning om att en person bekänner sin synd, lämnar den bakom sig för att därefter få förlåtelse av Jesus (1 Kor 6:11)? Handlar inte ett kristet liv också om att bekänna sin synd och att därefter i Guds kraft bli en ny skapelse i Kristus? I Ef 4:22-24 läser vi:

”⁽²²⁾ Därför skall ni sluta leva som förut; ni skall lägga av er den gamla människan, som går under, bedragen av sina begär. ⁽²³⁾ Se till att ni förnyas i ande och förstånd ⁽²⁴⁾ och att ni klär er i den nya människan, som har skapats efter Guds bild, med den rättfärdighet och den helighet som hör sanningen till.”

Det förefaller klart att frälsning innebär att en person aktivt lämnar ett liv i synd bakom sig för att istället låta sig förvandlas till likhet med Kristus och ta del av det nya liv som hör den nya och upprättade mänskligheten till. Hemligheten i frälsningen ligger dock inte i människans egen förmåga att lyckas leva upp till Guds ideal utan i att människan lägger fram sin synd inför Jesus som förlåter och som låter våra tankar, ord och handlingar förvandlas till Kristuslikhet.

Paradoxen i att vara en upprättad människa fri från synd och samtidigt vara en människa som genom sin ofullkomlighet syndar finner vi beskriven i 1 Johannesbrevet. I detta brev inleder Johannes med att poängtera betydelsen av att en kristen *vandrar i ljuset*. Grunden för denna vandring är att en kristen har gemenskap med Jesus, han som är ljuset (1:6-7). Det är i denna gemenskap Jesus sedan *renar* oss från all synd (v.7). verbet *renar* står i presens, aktiv, indikativ vilket visar att denna rening är något aktivt pågående och ej avslutat. Denna pågående rening har i Johannesbrevet inte med vår egen rättfärdiggörelse att göra utan handlar snarare om Guds dagliga arbete i oss (helgelse). Vi ser också att Jesus vill förlåta oss från all synd (v.9).

Utifrån detta läser vi sedan att den troende inte ska förneka sin synd då vår medvetenhet om den verkar vara ett tecken på att Guds ljus har nått fram till oss och vi genom detta ljus sedan kan se och uppfatta vår egen brist. Johannes säger till och med att vi gör Gud till lögnare om vi säger att vi inte har syndat (v10). I detta Guds ljus ser vi både vårt behov och vår möjlighet till att lägga fram vår synd inför Jesus: "Om vi bekänner våra synder, är han trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss våra synder och renar oss från all orättfärdighet." (1:9).

Johannes fortsätter sedan sitt resonemang om synden i kap 2 där han skriver att de troende inte ska synda, men om de ändå skulle göra det så har de nu en som för deras talan inför Gud (v.2). I kap 3 finner vi några verser som kan upplevas motsägelsefulla till det vi nu har sett. I v.6-7 läser vi att den som är och förblir i Jesus *inte* syndar och *inte kan* synda. Grunden för Johannes ord finner vi i v.5 där han säger att det inte finns någon synd i Jesus och att den person som förblir i honom därför inte heller kan synda (v.6, 9). Det Johannes här troligen vill säga är att en kristen inte kan förbli i, vandra i eller leva ett liv i synd. Han menar alltså inte att en kristen inte kan göra syndiga handlingar, vilket vi tidigare har läst att en kristen gör, utan att en troende inte kan förbli i synd eller leva kvar i en syndig natur (Akin 2001:143). En kristen är därmed en person som vandrar i Guds ljus, lägger fram sin synd till Jesus och sedan genom hans förlåtelse vill låta sig förvandlas till att leva ett liv i enlighet med Guds ord och som del av den nya och upprättade skapelsen.

Om en församling välkomnar aktivt homosexuella måste den fråga sig på vilken biblisk grund den kan säga att dessa personer uppfattas ha vänt om och lämnat sin synd bakom sig. Vi har i Johannes och i Paulus texter sett att en människa som tillhör Gud inte kan förbli i synd och att en människa som lever i synd *inte tillhör* Gud (1 Kor 6:10). Vi har sett att ett sådant liv inte ligger i linje med den sunda läran (1 Tim 1:10) utan står under Guds dom (Rom 1). Få evangeliska och pingstkarismatiska församlingar skulle godkänna en livsstil innehållande de synder Paulus för övrigt tar upp i sina listor och vi behöver därför fråga oss om vi menar att utlevd homosexualitet idag skulle vara undantagen eller särbehandlas.

Till detta resonemang om synd bör dock tilläggas att en allt för *ensidig* fokusering endast på synden kan skapa problem i en församling då omvändelsens väg även behöver innehålla fler perspektiv. Vem kan uppfattas platsa i en församling där det krävs att vi lyckas visa upp att vi lämnat all aktiv och medveten synd bakom oss? Utan att tona ner syndens allvar behöver församlingen här utifrån 1 Johannesbrevets budskap fundera på hur omvändelsen ser ut och vad den innebär utifrån en homosexuell människas perspektiv, då en sådan person knappast över ett samtal kan lämna sin

sexualitet bakom sig. Perspektivet av en trosresa utifrån rådande situation och att som syndare vilja leva ett liv i riktning mot Jesus och genom detta låta sig förvandlas riskerar att komma bort om endast syndperspektivet på en människas omvändelse betonas. Tron på Jesus handlar inte endast om att vi blir frälsta ifrån något, utan även att vi blir frälsta till något. Detta innebär att det vi blir frälsta *till* också kan uppfattas vara en avgörande faktor i den väg vi behöver gå för att också bli frälsta *från* den gamla syndiga människan. Med andra ord behöver perspektivet att frälsningen är en pågående process även få plats i samtalet.

Som vi ser finns det för- och nackdelar med alla dessa föredragna modeller där kyrkan beroende på bibel- och tolkningstradition, församlingsstruktur och historia etc. kan komma fram till att göra olika vägval. Som Pingstförsamling är den förstnämnda så kallade *öppna hållningen* i det närmsta en omöjlig hållning och en mycket svårframkomlig väg för oss. Vår bibelsyn och vårt sätt att läsa Bibeln gör denna syn mycket problematisk. De andra två synsätten har däremot en annan bärighet utifrån vår bibel- och tolkningstradition men också utifrån hur våra församlingar idag är konstituerade. Vi har historiskt levt i den *traditionella* uppfattningen men allt fler församlingar går idag enligt min mening mot en mer pragmatisk hållning. Nu följer ett försök att utifrån den pragmatiska och traditionella hållningen ge förslag på eventuella möjliga vägar framåt.

5. Möjliga vägar framåt?

När jag funderat på en församlings möte med homosexuella och samtidigt lyssnat in Pingströrelsens pastorer har jag observerat att allt fler betonar följande punkter:

- A) Alla människor är syndare som behöver frälsning. Församlingen är en fantastisk plats för omvändelse, vägledning och insikt.
- B) Homosexualitet är synd men inte en värre synd än många andra synder vi som församling och som enskilt kristna möter och brottas med.
- C) Genom att betona den kristnes trosresa och betydelsen av att vara rättvänd finns möjligheten att skapat ett bra samtalsklimat och en bra utgångspunkt i samtalen med t.ex. homosexuella.
- D) Många Pingstförsamlingar har idag homosexuella som medlemmar, som inte blivit uteslutna från gemenskapen, då detta varken upplevts nödvändigt eller som en bra väg till fördjupad insikt och tro hos dessa personer.

- E) Guds ord och predikan är central i en pingstförsamling. Vi tror att predikan av Guds ord både skapar tro, vägar till förvandling och en fördjupad andlig insikt.
- F) Många församlingar vill idag betona församlingen som en omvänd gemenskap under bearbetning och rening snarare än Guds fläckfria och färdiga brud.

Om dessa punkter stämmer visar de att allt fler inom Pingströrelsen idag betonar en allt större öppenhet i församlingsgemenskapens gränser och samtidigt att det finns en längtan efter en tydlighet i förkunnelsen av församlingens trossatser. Det har i detta blivit en fokusförändring från att församlingen tidigare i större utsträckning uppfattats vara de i Jesus renade, som lämnat syndens liv bakom sig, till de som idag vänt sig till Jesus för att bearbetas av honom till djupare insikt och helgelse. Denna förändring där både öppenhet och tydlighet betonas verkar ha öppnat en väg där en pingstförsamling idag uppfattas kunna möta homosexuella utifrån det jag kallar *pragmatisk hållning*.

I genomgången av den pragmatiska uppfattningen har vi sett att det är centralt med en tydlig undervisning, där både det som anses rätt och fel tydligt förkunnas. Mönsterbilden predikas därmed klart och en medlem i församlingen förväntas utifrån där hon är sätta sitt liv i riktning mot detta evangelium. Här är viljan att vara rättvänd och formbar av stor betydelse och om en homosexuell utifrån detta också är öppen för församlingens undervisning finns goda förutsättningar att denna person kan välkomnas som församlingsmedlem. En avgörande skillnad mellan den *öppna synen* och denna mer *pragmatiska syn* är att utlevd homosexualitet i den pragmatiska synen uppfattas vara en synd. Synden kan inte accepteras men då alla i församlingen på ett eller annat sätt brottas med synden uppfattas församlingen, dvs. Kristis kropp, vara den bästa platsen för människan att få hjälp med att hantera sin synd och att formas av Jesus.

Det är tydligt att den pragmatiska uppfattningen pekar ut riktningen för troslivet snarare än att i varje avseende betona den enskilde medlemmens personliga tillkortakommanden. Detta går i linje med hur allt fler av landets pingstförsamlingar idag i praktiken hanterar medlemmar som på olika sätt inte lever upp till församlingens etik och moral. Församlingstukt och uteslutningar är idag mycket ovanliga och allt fler ser nu snarare församlingen som ett fältsjukhus där vi troende får komma och hämta kraft och vägledning. Församlingen sätter i detta sin tillit till att Gud som känner allas hjärtan på den yttersta dagen skall döma oss rättvist efter våra gärningar, och att Gud fram till dess håller på att göra sitt verk ibland församlingens medlemmar.

Denna pragmatiska uppfattning uppfattar jag har ett relativt stort gehör inom Pingströrelsen idag, därför att en församling i detta kan vara tydlig i syndfrågan, vara öppen mot den homosexuelle utifrån där personen finns, be för denna persons pågående frälsning (inre förvandling), slippa utesluta aktivt homosexuella som vill följa Jesus och klart överlämna domen över synden till Gud. Det finns här dock en risk för en inkonsekvens då en pingstförsamling idag samtidigt troligen skulle ha svårt att lika självklart tillämpa det progressiva (pågående) frälsningsperspektivet i de fall där medlemmar lever i andra otuktssynder. Det är också utmanande att det som Paulus i Romarbrevet beskriver som ett Guds straff, och som tydligt ligger under Guds dom, här innesluts i den gemenskap som Kristus friköpt och som Paulus i 1 Kor 6 säger har lämnat livet i synd bakom sig, och därför förväntas rensa ut den gamla surdegen från de friköptas gemenskap. Kyrkan kan här uppfattas predika mot synden men upplevas otydlig i sitt agerande mot den, och kyrkans budskap riskerar därför i praktiken bli att det är ok att leva kvar i aktiv synd. I detta finns också en risk att kyrkan ger en förhoppning om att Gud på den yttersta dagen skall döma annorlunda mot denna synd än det som församlingen faktiskt uppfattar Guds ord säger.

Trots dessa utmaningar tror jag att denna pragmatiska hållning bl.a. kan vara ett bra sätt för en församling att möta ämnet homosexualitet. Då den tar hänsyn till rådande omständigheter både i församlingen och i människors liv kan den upplevas mer mjuk än den klassiska hållningen utan för den skull behöva uppfattas som otydlig. Frågan behöver här inte heller bli större och ta mer plats i den lokala församlingen än nödvändigt. Poängen är här naturligtvis inte att undvika eller att tysta frågan, men inte heller att blåsa upp den och göra den till ett större församlingsproblem än vad den faktiskt är.

Att välkomna aktivt homosexuella som *nya* medlemmar upplevs dock fortfarande av många pingstförsamlingar som problematiskt och detta samtal undviks idag helst. Frågan är känslig därför att den berör djupa perspektiv i tron som t.ex. tillhörighet, församlingssyn, bibelsyn och frälsning. Här riskerar församlingen att uppleva sig pressad från flera håll. För det första finns det enligt mig idag en allt mer positiv uppfattning bland församlingens medlemmar gällande homosexualitet där handlandet att inte välkomna och att utesluta enstaka medlemmar som kommit ut som homosexuella av allt fler uppfattas vara en allt för drastisk åtgärd. För det andra attackeras församlingen av samhället om den uppfattas särbehandla homosexuella utifrån deras sexuella läggning och utestänger dem från församlingsmedlemskap. Det är därmed förståeligt att en församling inledningsvis helst undviker frågan om medlemskap då det i detta finns en överhängande risk att den rör upp starka känslor i såväl församling som i samhälle. En aktiv väg

framåt kan här vara att församlingen reflekterar över sin medlemskapssyn och betonar en öppen hållning i medlemskapsfrågan. I så fall väljer församlingen att fokusera på bekännelsen till Jesus och en människas vilja att följa honom snarare än personens förmåga att lyckas nå upp till församlingens etik och moral. Detta bli i huvudsak mer aktuellt när en medlem är på väg in i olika ansvarsuppgifter och i ledarskap och då mer ingående förutsätts representera församlingens lära och liv.

Om vi nu vänder oss till den mer konservativa och *klassiska* uppfattningen kan även denna uppfattning uppfattas vara öppen. Förespråkare av denna uppfattning har dock ofta varit rädda för att uppfattas sakna öppenhet. Utifrån detta skulle jag vilja säga att om församlingen i mötet med människor inte tar sin utgångspunkt i frågan om församlings*medlemskap* utan snarare i den öppna församlings*gemenskapen* ser jag ingen orsak till att församlingen behöver uppfattas vara stängd eller intolerant. Om vi betonar församlingens öppna gemenskap och frimodigt inbjuder alla till gudstjänster, cellgrupper och annan öppen verksamhet kan församlingen utan tvekan vara den öppna plats och den medvandrare som kyrkan vill men tyvärr ibland misslyckats med att vara. Då kan kyrkan vara det rum där även homosexuella liksom alla andra kan komma och brottas med livet och allt vad det rymmer.

Det är först inför att en person vill bli *medlem* och döpt som hon inom den klassiska uppfattningen behöver ta de avgörande stegen i den omvändelse som Bibeln uppfattas föreskriva. Omvändelse uppfattas här innebära att en person aktivt väljer bort en livsstil innehållande aktiva homosexuella handlingar. Detta är vägen in i såväl dop som medlemskap. I en pingstkarismatisk församlingssyn har den personliga omvändelsen från synd uppfattats särskild viktig då alla medlemmar har inflytande och på ett högst påtagligt sätt kan vara med och påverka församlingens vägval och inriktning.

Distinktion mellan församlingens *gemenskap* och *församlingsmedlemskap* menar jag därmed inte behöver skapa utanförskap, och vi ser faktiskt att detta sätt att tänka går i linje med Jesus eget sätt att handla. Jesus inbjöd många olika människor till sig och till sina samtal. Han skapade mötesplatser genom att gå hem till folk och fick genom detta människor att känna sig sedda. Men vi ser även att det fanns tillfällen då Jesus endast inbjöd och talade till den nära kretsen och till den gemenskap som han kallat och som hade bejakat denna kallelse. Det är till dessa lärjungar Jesus uttrycker förväntningar och ger uppdraget att förkunna evangelium till hela världen. Jesus ger oss därmed ett exempel på hur en församling kan möta sin samtid och skapa mötesplatser och rum för

samtal och samtidigt visa att den kristna utkallade gemenskapen är en distinkt mer avgränsad gemenskap som endast utgörs av dem som bejakat Jesus kallelse och som kan definieras genom att de bekänner Jesus som Herre och lever ett liv som önskar uttrycka Guds vilja (Matt 7:21).

I Paulus brev är också distinktionen mellan församlingen och de utanför tydlig. I 1 Kor 5:12-13 säger Paulus att det inte är hans sak att döma någon utomstående utan endast de som finns inom församlingen. Jag uppfattar att Paulus genomgående betonar en öppenhet mot människor i världen och att han ständigt inbjuder människor till möten och samtal. Men det är samtidigt tydligt att Paulus markerar en tydlig distinktion mellan församlingen och världen där han ger klara förhållningsregler för de troendes gemenskap som han inte ger till de människor som ännu inte vänt om till Jesus.

Här menar jag att den kristna församlingen efter både Jesus och Paulus exempel kan hitta vägar till möten, samtal och att i handling kunna visa att alla är välkomna till de troendes gemenskap. För den person som sedan vill gå vidare in i ett församlingsmedlemskap förutsätts ett liv där synder likt äktenskapsbrott, otukt eller utlevd homosexualitet inte förekommer.

Frågan om församlingsmedlemmar som kommer ut och lever aktivt som homosexuella kan förbli medlemmar är på flera sätt komplicerad och församlingen riskerar här att bli inkonsekvent i sitt handlande. Orsaken till det sistnämnda är som jag tidigare poängterat att en pingstförsamling idag i regel saknar en utarbetad praxis i hur man hanterar uteslutningar och församlingstukt. Gällande uteslutningar kan vi i de bibliska exemplen se att det då inte fanns andra församlingar att gå till med en bejakande syn på t.ex. homosexualitet om man som medlem blivit utesluten. Idag är situationen en annan då en aktiv homosexuell som uteslutits från en lokal pingstförsamling med stor sannolikhet skulle kunna bli medlem i en annan lokal frikyrka på orten. Därmed går något centralt förlorat i en sådan medlemshantering, då detta knappast leder till ett uppvaknande hos den uteslutne personen utan troligen bara till att den lokala pingstförsamlingen upplevs hård, intolerant och samhällsfrånvärd. Här behöver en församling med en klassisk syn på homosexualitet hitta en våglängd i samtalen som når fram till alla inblandade parter. Jag tror att församlingen behöver börja med att inbjuda till öppna samtal där den redogör för sin församlingssyn och på vilket sätt homosexuella handlingar är en synd och därmed inte är förenligt med församlingsmedlemskap. Här kan det vara viktigt att visa att församlingen inte endast dömer ut homosexualitet utan ser lika allvarligt på att leva i otukt, äktenskapsbrott, stöld eller i lögn osv. Den springande punkten gällande synden är som jag tidigare påpekat inte att en kristen råkar synda dvs. gör fel, utan att hon lever ett

liv i synd utan mål att förändras och upphöra med det syndiga beteendet. Personen i fråga står sedan inför valet om hon vill stå kvar som medlem och med församlingens hjälp och förböner arbeta för att upphöra med sin synd eller lämna sitt församlingsmedlemskap. Det är detta tillvägagångssätt vi ser i 1 Kor 6 och som är en väg som efterliknar den församlingssyn vi ser att Paulus beskriver i 1 Kor 5 och 6.

Detta sätt att tänka kommer utan tvekan att möta kritik från såväl samhälle som från andra kyrkor. Men här behöver förespråkare för den *klassiska synen* känna trygghet i sin bibelsyn och lyfta fram hur den ligger till grund för dessa mycket svåra gränsdragningar och val. När samhället ger kritik till en församling med en klassisk syn på homosexualitet utgår den i regel från samhällets olika värderingar, som i stort utgår från en subjektiv utgångspunkt där det som inte uppfattas skada någon, görs av fri vilja och därmed utan tvång uppfattas vara ok. Det finns idag kyrkor som utgår från en liknande utgångspunkt och utifrån en sådan utgångspunkt är kritiken mot en kyrka med en klassisk syn på homosexualitet förståelig. Men det vårt samhälle och dess kritiker ofta missar och måste förstå är att en församling med en klassisk syn på homosexualitet har en helt annan utgångspunkt för sitt ställningstagande. En sådan församling utgår inte ifrån vad samhället anser och eller vad olika människor upplever som rätt. Här uppfattas bibelordet och därmed den bibeltolkning man gjort vara den normgivande faktorn för tro och liv och det är också därför en sådan församling lägger ner så mycket energi och kraft på att klarlägga Bibelns undervisning. Om någon vill kritisera en sådan församling utifrån ett antal sakfrågor är den endast relevant om den utgår från församlingens bibelsyn, då det är den som ligger till grund för församlingens olika ställningstaganden. Att kritisera en sådan pingstförsamling utifrån samhällets subjektiva utgångspunkt blir därmed lika missvisande som att kritisera en moderat politiker utifrån vänsterpartiets partiprogram. Kritiken kan i sig vara rätt men får föga verkan då kritiken inte utgår ifrån eller förstår den kritiserades utgångspunkt (ideologi).

Till sist är min uppfattning att en församling med en klassisk uppfattning behöver vara ödmjuk och lyssna in de människor som tänker annorlunda och aktivt bidra till att samtalen hittar rätt våglängd så att de kan föras på ett bra sätt och leda framåt.

5.1 Min egen hållning

Min egen uppfattning om hur en församling kan vara trogen Guds ord och samtidigt på bästa sätt möta homosexuella har pendlat under detta arbetes gång. Jag har hela tiden velat utgå från Guds ord för att därifrån sedan också försöka hitta framkomliga vägar i församlingens handlande. Som teolog ser jag att den klassiska synen på homosexualitet har många starka bibliska argument. Den tar synden på allvar, markerar Guds dom över den och går klart i linje med Paulus texter. Jesus visar oss också exempel på att det går att möta syndaren och uppmana till omvändelse från synd utan att i detta behöva upplevas vara dömande. Jag tror att många pingstpastorer inkl. mig själv idag känner sig hemma med stora delar av denna klassiska uppfattning och jag tror också att det är möjligt för en församling idag att på ett bra och naturligt sätt leva i denna hållning. Men samtidigt upplever många av oss att det finns perspektiv av människors livssituation och pågående omvändelseprocess som här inte tillräckligt tydligt kommer fram och att detta ofta leder till olika besvärande dilemman gällande människors pågående brottningskamp med synden.

I detta menar jag att åtminstone ett ytterligare bibliskt perspektiv behöver lyftas fram och att detta också kan inrymmas inom församlingen. Det jag tänker på är en människans pågående frälsning och pågående trosresa. Perspektivet av en pågående frälsning där människan är rättvänd mot Kristus och utifrån där hon här strävar efter att formas av honom behöver uppfattas som viktigt i kampen mot synden utifrån att människan håller på att förvandlas till en ny skapelse i Kristus. Denna trosresa tror jag med fördel och i många fall kan inrymmas i församlingen istället för att den sker utanför församlingen. När vi lyfter in detta perspektiv till de övriga ovan nämnda menar jag att en helhetsbild av bibelns budskap om synd, omvändelse, frälsning och upprättelse kommer fram på ett sätt som utan att tona ner synden ger en offensiv väg framåt. Till detta bör tilläggas att varje fall bör provas enskilt och att församlingen därefter kan ta ställning vilken väg som i det enskilda fallet är den mest framkomliga. Församlingens väg för den enskilt troende kan enligt mig därmed se annorlunda ut om t.ex. en medlem kommer ut som homosexuell jämfört med om ett par med ett gemensamt barn har blivit omvända och vill bli döpta och medlemmar. Komplexiteten i det sistnämnda är en helt annan och jag menar att det därför inte finns en given praxis i mötet med homosexuella som i alla lägen blir den samma. Det finns många olika parametrar som en församling behöver väga in för att på bästa sätt vägleda en människa utifrån rådande situation.

Jag uppfattar därmed sammantaget att den klassiska hållningen inte behöver upplevas som stängd eller att den saknar det pågående frälsningsperspektivet, men jag uppfattar att den pragmatiska

hållningen i många fall troligen på ett bättre sätt lyfter fram en människas trosresa och därmed skapar mindre spänningar i såväl samhälle som församlingsmiljö. Jag landar därmed själv i att den pragmatiska uppfattningen troligen är den mest framkomliga vägen för många pingstförsamlingar idag och att det är denna uppfattning allt fler församlingar idag också praktiserar.

6. Sammanfattning

I denna del har jag försökt pröva tre olika förhållningssätt rörande homosexualitet. Avsikten har varit att visa tre olika perspektiv som en församling kan komma att möta i samtalet om homosexualitet. Jag har utifrån ett pingstkarismatiskt perspektiv lyft fram för och nackdelar med alla tre perspektiven. Det perspektiv jag valt att kalla för *öppen syn* saknar enligt min mening tillfredställande bibliskt stöd medan den *klassiska* och *pragmatiska* hållningen har större bärighet och har därmed också prövats mer ingående. En fråga som i detta varit avgörande är frågan om synden och hur vi ska förhålla oss till det faktum att alla människor syndar. Jag menar att Bibeln visar att det är en skillnad på att *råka synda* och att *leva i synd*, där utlevd homosexualitet enligt min mening går under det sistnämnda. Uppfattningen att en genuin homosexualitet inte kan betraktas som synd saknar enligt min mening bibliskt stöd och sammantaget visar detta att den så kallade *öppna synen* inte kan vara ett alternativ för en pingstförsamling.

Den *pragmatiska* uppfattningen har vi sett både uttrycker öppenhet och en tydlighet rörande lärofrågan. Här kan församlingen predika och stå upp för att homosexuella handlingar är synd, men samtidigt se den omkringliggande kontexten som relevant för församlingens möte och praxis i frågan. Församlingen vill här så långt som möjligt inkludera människor in i församlingens gemenskap då församlingens gemenskap uppfattas vara den bästa platsen för en människa att både komma till insikt och att få kraft till förändring. Denna hållning kan upplevas som en bra hållning för den församling som tycker att den öppna synen är för vidsynt och den klassiska som för snäv och inte tillräckligt tydligt betonar att det pågående frälsningsperspektivet. Den är också offensiv och har en stor tilltro till evangeliets pågående förvandlande av människan. Den stora utmaningen med denna hållning är att den i praktiken kan uppfattas inte ta synden och den personliga omvändelsen från aktiv synd på tillräckligt stort allvar. Det kan också upplevas utmanande att inkludera, döpa och välkomna människor som medlemmar i de fall där en person brottas med sin synd men samtidigt lever kvar i en öppen och aktiv syndig livsstil.

Den *klassiska* synen är minst sagt en utmaning för en lokal pingstförsamling, men den kan helt klart uppfattas vara i linje med den pingstkarismatiska bibelsynen och har idag möjlighet att praktiseras i en pingstförsamling. Genom att skapa träffpunkter för människor i församlingsgemenskapen och samtidigt ha en tydlig gräns för medlemskap kan både öppenhet och tydlighet skapas. I detta är alla välkomna till församlingens gemenskap, men medlemskap uppfattas med Bibeln som grund förutsätta omvändelse och att personen lämnar ett liv i synd bakom sig. Utlevd homosexualitet uppfattas här uttrycka en syndig livsstil och är därmed inte förenlig med ett församlingsmedlemskap. Den stora svårigheten är här att gå till rätta med de medlemmar som t.ex. kommer ut och lever i en homosexuell livsstil. Många församlingar saknar idag upparbetade metoder för församlingstukt och det kan upplevas svårt att utesluta någon ur församlingen. Men här behöver en församling med en klassisk syn vara trygg i sin bibelsyn och hitta goda vägar till dialog för att klargöra varför utlevd homosexualitet likt otukt eller äktenskapsbrott inte är förenligt med ett församlingsmedlemskap. Denna tillämpning är inte enkel men alternativet att inte agera bakbinder en sådan församling till att inte kunna handla och markera mot de synder Paulus tar upp och tydligt visar ligger under Guds dom. Om så blir fallet kan en församling med en klassisk uppfattning i homosexualitetsfrågan uppfattas mista sin sälta och misslyckas med att vara det tydliga ljus i världen Jesus kallar den till att vara.

Till sist reflekterade jag över min egen hållning som till slut med vissa förbehåll landat i den pragmatiska synen. Jag uppfattar att den inte tonar ner de centrala delarna i synd- och omvändelsefrågan och att den ger ett offensivt helhetsperspektiv i hur en församling kan vägleda en person utifrån där hon är. Utifrån detta tror jag att denna hållning av många pingstförsamlingar idag troligen uppfattas som den mest framkomliga vägen. Genom sin Jesusfokusering och starka tro på evangeliets kraft omfamnar denna hållning tydligt människan, leder henne till ordets hörhåll och undviker i större utsträckning än den klassiska synen att människor som brottas med livet stängs ute.

7. Avslutning

Det finns få frågor som idag väcker sådana känslor som homosexualitet. Kyrkan är ständigt på reträtt i denna fråga och framställs ofta av olika kritiker som intolerant och samhällsfrånvänd. Kyrkan gör ofta stora ansträngningar för att visa motsatsen och då ofta genom att låta sig invaggas i samhällets subjektiva uppfattning gällande människans sexualitet. Allt färre inom kyrkan står idag upp för en *klassisk syn* på homosexualitet och uppfattar denna som synd och att den därmed inte heller är förenligt med en kristen livsstil. De som idag uttrycker denna hållning hängs ofta ut som avskräckande exempel på religiösa fanatiker som dömer människor istället för att likt Jesus visa kärlek och tolerans.

Detta har lett fram till att även många pingstpastorer idag är på reträtt i denna fråga och gör allt för att undvika den. De fall som ändå kommer upp i församlingen riskerar idag också i allt högre grad komma till media och därmed också bli en jobbig fråga i församlingens möte med samhället. I detta ser vi en i samhället bristande förståelse för den bibliska församlingens utgångspunkt gällande homosexualitetsfrågan. Kyrkans traditionellt restriktiva hållning till homosexualitet är inte uttryck för en ovilja att önska människor en sann och genuin kärlek. Det är snarare kärleken som driver kyrkan att trots samhällets hån och förakt peka på evangeliets möjlighet till omvändelse, befrielse och pånyttfödelse. Kyrkan har en unik uppenbarelse om människans tillstånd och syndens konsekvenser. Denna måste i varje tid förkunnas och om kyrkan slutar med att avslöja synden och peka på evangeliet om frälsning är världen och mänskligheten förlorade. Frågan om människans frälsning är naturligtvis en mycket större fråga än en specifik fråga som homosexualitet, men detta ämne har enligt min uppfattning blivit en central symbolfråga för samhällets försök att tysta kyrkans budskap om vad som är synd och därmed också tysta något centralt i den gudomliga uppenbarelsen och istället ersätta den med en mänsklig sådan.

Jag har i denna uppsats försökt visa de centrala punkterna i Guds uppenbarelse gällande homosexualitet. Vi har sett att Bibelns ord helt konsekvent lyfter fram homosexuella handlingar som synd och som något som ligger under Guds dom. Vi har också sett att det inte finns någon enda bibeltext som talar för en homosexuell livsstil och att de bibliska texterna även när de skrevs på många sätt stack ut och var annorlunda i sin samtid. De försök som idag görs för att visa att det går att läsa bibeltexterna utifrån ett bejakande perspektiv landar ofta i knepiga och mycket spekulativa tolkningsförsök, vilket i och för sig inte är konstigt då Bibeln är så tydlig i sitt fördömande av

homosexuella handlingar. Vi har också sett att det med största sannolikhet idag inte finns någon form av homosexualitet som inte också var känd under antiken.

I detta finns det en risk att den homosexuelle i mötet med kyrkan upplever sig fördömd och bortom Guds kärlek. Så är inte fallet och kyrkan har därför en viktig uppgift att i alla lägen visa på Guds kärlek till människan, och inte blunda för den brottningskamp den homosexuelle kan uppleva i mötet med såväl samhället, kyrkan som evangeliet. Guds kärlek till människan bygger inte på det vi gör utan på det faktum att vi är hans skapelse. Det är kärleken till oss människor som driver Gud att sända sin son till världen för att visa Guds kärlek, avslöja synden och att förmedla frälsning. Jesus ger oss många tydliga exempel på hur det är möjligt att kombinera dessa tre nämnda perspektiv. I texten om äktenskapsbryterskan i Joh 8 kan vi t.ex. se syndens allvarliga konsekvenser, men framför allt hur Guds kärlek till kvinnan framträder. Hon är inte bortglömd av Gud! Här ser vi också den tydliga uppmaningen till kvinnan att lämna sin syndiga livsstil bakom sig. Likt Jesus är kyrkan idag kallad till att söka upp människor, visa att de är älskade av Gud och berätta att Gud vill erbjuda frälsning genom att han tar deras synd på sig. Jesus visar kärlek och lyckades att kombinera nåd och sanning och kyrkans bön måste vara att göra det samma.

Det är tydligt att kyrkan i vår tid har många viktiga vägval att göra. Hur kyrkan väljer att hantera homosexualitet är en av dem, där den kan uppfattas var en symbolfråga som är större än frågan själv. Hur kyrkan hanterar frågan om homosexualitet blir vägvisande i hur kyrkan kommer att kunna hantera många andra synder. Här har jag försökt visa på två möjliga vägar för kyrkan där den ena utifrån en pingstkarismatisk bibelsyn medför att vi behöver hålla flera bollar i luften samtidigt. Vi behöver både vara tydliga mot synden och vandra med och inkludera den kämpande syndaren. Den andra och mer klassiska vägen ligger mer i linje med vår traditionella praxis, men kommer troligen att möta stort motstånd från såväl trossyskon som samhälle, och troligen skapa motsättningar och osäkerhet inom församlingen. Församlingen står därmed idag inför en svår uppgift när den av Gud kallas att på bästa sätt navigera framåt och möta sin samtid.

Min bön är att kyrkan ska stå upp för Guds sanning och därmed vara ett Guds ljus i världen. Att kyrkan ska vara en plats där varje människa kan få komma för att finna livet, leva livet och brottas med livet. Min bön är också att samtalet om homosexualitet skulle få tas till en ny nivå där samtalet får präglas av respekt och förståelse för människors olika ståndpunkter och utgångspunkter. Att vi undviker frestelsen att sträva efter korta och tillfälliga segrar och istället lyfter blicken mot honom som är av evighet. Med blicken fäst på Jesus kan samtalet ta en ny vändning och nå in i våra hjärtan.

Referenslista

- Akin, D. L. (2001). *1, 2, 3 John* (Vol 38). Nashville: Broadman & Holman Publishers.
- Balz, H. R., & Schneider, G. (1990–). *Exegetical dictionary of the New Testament*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans.
- Caragounis, C.C. (2000). *Homoerotik: i forntid och nutid - och den kristna församlingen*. Haninge: XP media.
- Ciampa, R. E., & Rosner, B. S. (2010). *The First Letter to the Corinthians*. Grand Rapids, MI; Cambridge, U.K.: William B. Eerdmans Publishing Company.
- Cranfield, C. E. B. (2004). *A critical and exegetical commentary on the Epistle to the Romans*. London; New York: T&T Clark International.
- Davidson, R. M. (2007). *Flame of Yahweh: Sexuality in the Old Testament*. Peabody, MA: Hendrickson Publishers.
- De Young, J. B. (2000). *Homosexuality: Contemporary Claims Examined in Light of the Bible and Other Ancient Literature and Law*. Grand Rapids, MI: Kregel Publications.
- Dunn, J. D. G. (1998). *Romans 1–8* (Vol 38A). Dallas: Word, Incorporated.
- Evelyn-White, H. G. (Ed.). (1914). *Homeric Hymns (English)*. Medford, MA: Perseus Digital Library.
- Fee, G. D. (2011). *1 and 2 Timothy, Titus*. Grand Rapids, MI: Baker Books.
- Fee, G. D. (2014). *The First Epistle to the Corinthians*. (N. B. Stonehouse, F. F. Bruce, G. D. Fee, & J. B. Green, Eds.) (Revised Edition). Grand Rapids, MI; Cambridge, U.K.: William B. Eerdmans Publishing Company.
- Fitzmyer, J. A., S. J. (2008). *Romans: a new translation with introduction and commentary* (Vol 33). New Haven; London: Yale University Press.
- Gagnon, R.A.J. (2001). *The Bible and homosexual practice: Text and Hermeneutics*. Abingdon Press.
- Garland, D. E. (2003). *1 Corinthians*. Grand Rapids, MI: Baker Academic.
- Hays, R. B. (1997). *First Corinthians*. Louisville, KY: John Knox Press.
- Hays, R.B. (2013). *The moral vision of the New Testament: community, cross, new creation: a contemporary introduction to New Testament ethics*. Edinburgh: Clark. E-book.
- Hays, R. B. (2005). *The Conversion of the Imagination: Paul as Interpreter of Israel's Scripture*. Grand Rapids, MI; Cambridge, U.K.: William B. Eerdmans Publishing Company.

- Homer. (1898). *The Iliad of Homer. Rendered into English prose for the use of those who cannot read the original.* (S. Butler, Ed.). Medford, MA: Longmans, Green and Co. 39 Paternoster Row, London. New York and Bombay.
- Instone-Brewer, D. (2015). *BI390 Biblical Sexual Ethics*. Bellingham, WA: Lexham Press. (Electronic resource).
- Jewett, R., & Kotansky, R. D. (2006). *Romans: A commentary.* (E. J. Epp, Red). Minneapolis, MN: Fortress Press.
- Keener, C. S. (2009). *Romans*. Eugene, OR: Cascade Books.
- Knight, G. W. (1992). *The Pastoral Epistles: a commentary on the Greek text*. Grand Rapids, MI; Carlisle, England: W.B. Eerdmans; Paternoster Press.
- Köstenberger, A. (2006). 1 Timothy. In T. Longman III & D. E. Garland (Eds.), *The Expositor's Bible Commentary: Ephesians-Philemon (Revised Edition)* (Vol. 12). Grand Rapids, MI: Zondervan.
- Longenecker, R. N. (2016). *The Epistle to the Romans: A Commentary on the Greek Text.* (I. H. Marshall & D. A. Hagner, Reds). Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Company.
- McDowell, S. (2017). *AP371 A Biblical Response to Homosexuality*. Bellingham, WA: Lexham Press. (Electronic resource).
- Moo, D. J. (1996). *The Epistle to the Romans*. Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.
- Moo, D. J. (2014). *NT331 Book Study: Paul's Letter to the Romans*. Bellingham, WA: Lexham Press.
- Mounce, W. D. (2000). *Pastoral Epistles* (Vol. 46). Dallas: Word, Incorporated.
- Möllås, H. Carlsson, L. (2014). *Med hela ditt liv*. Markus förlag.
- Niederwimmer, K., & Attridge, H. W. (1998). *The Didache: a commentary*. Minneapolis, MN: Fortress Press.
- Porter, S. E., & Evans, C. A. (2000). In *Dictionary of New Testament background: a compendium of contemporary biblical scholarship* (electronic ed.). Downers Grove, IL: InterVarsity Press.
- Roth, M. T., Hoffner, H. A., & Michalowski, P. (1997). *Law Collections from Mesopotamia and Asia Minor* (2nd ed., Vol 6). Atlanta, GA: Scholars Press.
- Scroggs, R. (1983). *New Testament and Homosexuality*. Fortress Press
- Samuelsson, Gunnar. (1999). *Homosexualitet i NT?*. Göteborgs Universitet.
- Schreiner, T. R. (1998). *Romans* (Vol 6). Grand Rapids, MI: Baker Books. (Electronic resource).
- Sverker, Per-Axel. (1993). *En klassisk-kristen syn på homosexualitet*. Örebro Missionsskolas skriftserie nr 6.
- *Svensk Studiebibel*. (2000). (LDLS elektroniska version.)

- Tellbe, M. (2011). *Korsmärkt gemenskap: första Korinthierbrevet*. Örebro: Libris.
- Thiselton, A. C. (2000). *The First Epistle to the Corinthians: a commentary on the Greek text*. Grand Rapids, MI: W.B. Eerdmans.
- Towner, P. H. (2006). *The Letters to Timothy and Titus*. Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.
- Wilson, W.T. & Pseudo-Phocylides (2005). *The sentences of Pseudo-Phocylides* [Electronic resource]. Berlin ;New York: Walter de Gruyter.
- Wright, T. (2004). *Paul for Everyone: Romans Part 1: Chapters 1-8*. London: Society for Promoting Christian Knowledge.
- Wright, N. T. (2013). *Pauline Perspectives: Essays on Paul, 1978–2013* (s 237-254). Minneapolis, MN: Fortress Press.
- Yonge, C. D. with Philo of Alexandria. (1995). *The works of Philo: complete and unabridged*. Peabody, MA: Hendrickson.